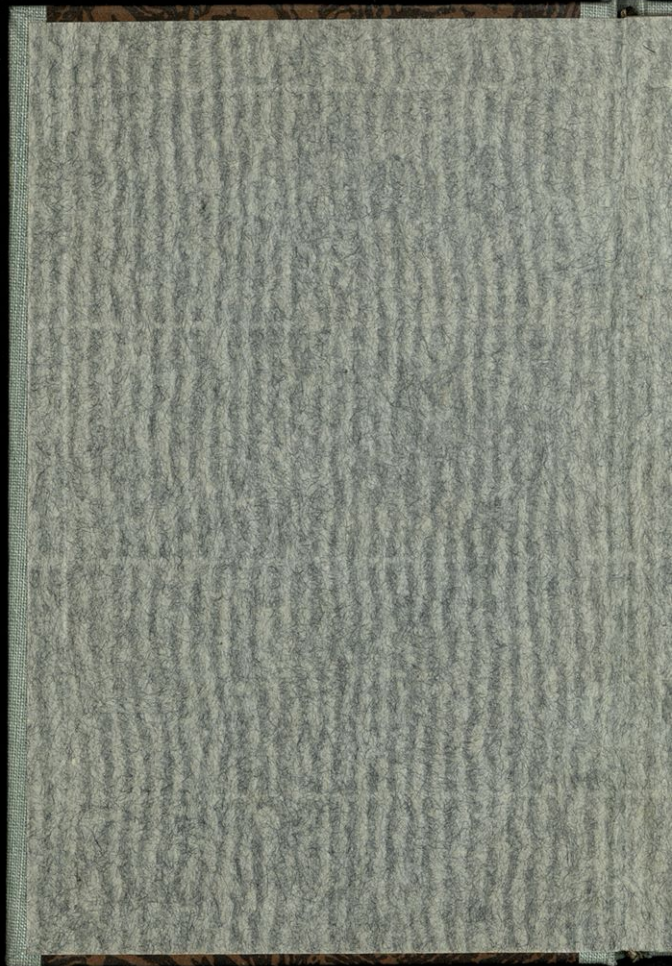
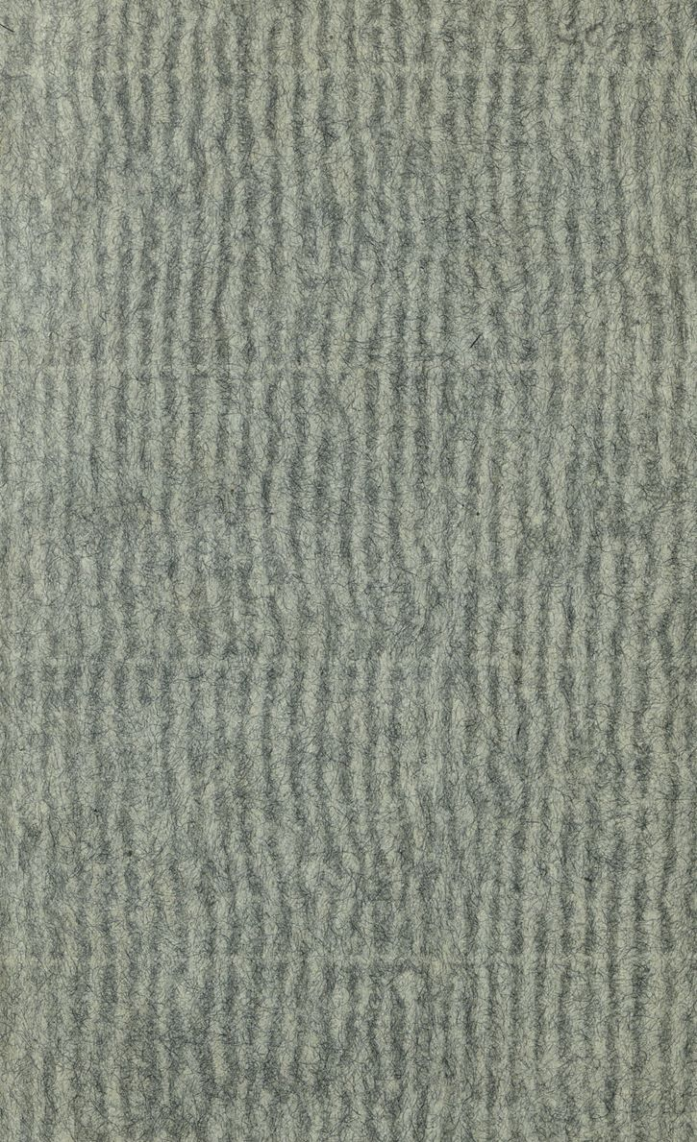

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

215032

Lažnjivi Kljukec,

kako se mu je
na morji, na suhem in v vojski
godilo.

V Ljubljani.

V založbi in na prodaj pri J. Giontini, bukvarju.

1872.

L150.3L

215032

N 809/1972

I.

Kaj je lažnjivi Kljukec doživel na potovanji v Rusio, v Rusii, v turski vojski, v sužnosti in na poti nazaj na Némško.

V gostilnici pri „angležkem kralju“ se je zbrala vsaki večer pred kakimi sto letmi tovaršija, ki si je pri kozarcu vina z veselimi pogovori čas kratila in skerbi preganjala. V to tovaršijo je tudi lažnivi Kljukec zahajal. Dobro je znal pripovedovati in rad je pripovedoval svojim tovaršem. — Enaga večera v jeseni, ko je veter černe oblžke po obnebj preganjal in debele kaplice deeja, med katerimi je tudi snég naletoval, na okna zanašal, je rekel eden tovaršev: „Danes, gospod Kljukec, nam morate kako kratkočasno povedati.“ Vsi so to prošnjo ponovili. „Zakaj pa ne?“ je odgovoril Kljukec; „če vam dopade, kar povem iz serca rad. Mene gerdo vreme ne pripravi ob židano voljo. Povsod me spremlja in povsod mi je še zvesta tovaršica bila, na mokrem in na suhem, v težavnih vojskah in pri vsih mojih započetjih.

Kaj bi pa radi slišali, Gospodje?“ „Kako ste na Rusovsko potovali in ondi živéli, preljubi!“ mu je rekel nekdo. — „Vsi smo sicer že to slišali; pa vem, de ga ni med nami, kateri bi tudi v drugo rad ne slišal.“ „Dobro!“ je odgovoril Kljukec.

Potovanje v Rusio.

Se vé, da bi se bil rad v najlepšim letnim času na to pot napravil; pa zvolil sem zimo, ker sem dobro vedel, da mraz in zima v južnih nemških deželah, na Poljskim, in družih deželah ceste popravi in popraviti mora. Jahal sem, ker je tako naj ložje popotovati, ker se ni bati, se s kakim sirovim popotnikom kregati ali pa s kakim žejnim postiljonom pred vsako gostilnico vstaviti se. Lahko sem bil oblečen, kar me je toliko bolj težavno stalo, kolikor bolj sem proti severju šel.

Lahko si vsaki misli, kako mora biti pod takim osornim nebom staremu možu pri sercu, ki je na Poljskem na pustim polji, čez katero je šel sever ojster, kakor kosa, brez pomoči in ves premert ležal in je komaj imel, se s čim odéti.

Siromak se mi je v serce smilil, in dasiravno mi je hotlo samemu serce v persih zmerzniti, sem ga vendar s svojim plajšem odel. Kar sem zaslišal glas z nebés: „Moj sin! plačilo ti ne bo odšlo!“

Dalje sem potoval. Mračilo se je že in kmalo se je črna tama na zemljo vlegla. Nikjer ni bilo ne sluha ne duha kakega sela. Vsa dežela je bila pod snegom in meni ni bila znana ne pot ne steza.

Naveličal sem se že jahanja. S konja sem šel in ga privezal na nekaj, ki je bilo veršiču drevésa podobno, ki je iz snega molil. Zavaljo varnosti sem vzel svoje pištole k sebi, se vležem truden, kakor sem bil, kar na sneg in zaspim tako sladko, de se nisem pred zbudil, kakor ko je že solnce visoko stalo. Kako sem se pa čudil, ko sem vidil, de v nekim selu na pokopališu ležim! Povsod sem se po konju ozeral, pa nikjer ga ni bilo viditi. Kviško pogledam in vidim, da je uboga žival za verh zvonika privezana in doli visi. Zdaj sem spoznal, pri čim da sem. Snég je namreč čez noč selo zamedel. Vreme je naenkrat odjenjalo, v spanji sem počasi, kakor se je snég tajal, niže in niže zlezl in kar sem v tamoti za verh drevésa imel, ki je iz snega molil, in h kateremu sem konja privezal, — to ni bilo nič družega, kakor verh zvonika.

Brez da bi bil dolgo mislil, kaj storiti, vzamem urno pištolo v roko, vstrelim v ujzdo in pridem tako srečno do svojiga konja, se vsedem na-nj in jaham naprej. Potem je šlo vse dobro, da sem na Rusovsko prišel, kjer ni sploh navada, pozimi s konjem potovati. Ker je sploh moja navada, se po šegah dežele ravnati, v kateri sem, sem si kupil majhne

sani, vprežem konja in se peljem v Petrov grad. Ne vém že več dobro, v kateri deželi da sem bil, toliko se pa še prav dobro spominim, da sem v sredi strašnega gojzda. Kar zagledam neizrečeno velicega volka urno na mene iti. Kmalo je bil pri meni in nemogoče je bilo, mu oditi. Po dolgim se vležem v snég in pustim konja iti, kakor mu je bilo drago. Kar sem si sicer mislil, pa s pičlim upanjem, to se je kmalo potém zgodilo. Volk se ni prav nič za mene pečal, temuč čez-me skoči, popade konja, odterga in požre naenkrat zadnji konec uboge pare, ki je s strahom in bolečinami toliko berzeje derjala. Ko sem vidil, da sem sam tako rešen, vzdignem tiho svojo glavo in vidim s strahom, da se je volk skoraj vsega in vsega v konja zažerl. Komej je pa tako se lepo noter splazil, kar planem po koncu in ga začnem serčno po kožuhovini udrihati. To mu v meséni nožnici ni malo kropa prililo. Z vso močjo si je prizadeval naprej priti; konjsko truplo pade na tla in glejte! namest njega je bil moj volk oberzdan in vprežen. Še menj sem nehal na-plétati in dirjaje prideva srečno in zdrava v Petrov grad zoper najino pričakovanje in v veliko čudenje ljudstva.

Želel sem ondi vojak biti. Ker je več mescev preteklo, preden se je to zgodilo, sem imel priložnosti dosti, svoj čas kakor tudi svoje denarje tratiti in med ljudstvo spraviti. Marsiktero noč sem pri igri prečul, še več pa

sem jih pri polnih kozarcih pognal. Mraz dežele in šege ljudi so bokalom bolj častno mesto na Rusovskem odkazale, kakor v kaki drugi deželi, in dostikrat sem tam ljudi našel, ki so bili v žlahtni umnosti, kozarce prazniti, izureni mojstri. Pa vsi so bili revni mojstri skaze mémo starega, sivobradatega, kufra-stega generala, ki je z nami pri eni mizi kosil. Stari gospod, kateri je v turški vojski pokrov svoje čepine (tème) zgubil, in se, kaderkoli je kak ptuj človek v družbo prišel, odkritoserčno izgovoril, da mora pokrit ostati, je imel navado, pri jedi par poličev žganja spiti in potem še polič ruma v sebe zliti, in vendar ga ni nikolj nihče pijanega vidil. — Ne verjamete mi. Pa ne zamérim vam gospodje. Tudi jez nisem verjél. Dolgo nisem vedel, kako bi si to reč razložil, kar ji pridem enkrat po sreči na sled. General je imel navado, od časa do časa svoj klobuk nekoliko vzdigniti. To sem ga večkrat vidil storiti, brez da sem si kaj posebnega mislil. Da mu je moglo na čelu vroče biti, in da si je mogel svojo glavo ohladiti, ni nič posebnega. Nazadnje pa sem vidil, da je s svojim klobukom tudi sreberno ploščico vzdignil, katero je imel namest čepine, in da se je potem vselej vès sopar žganih pijač, ki jih je povžil, v lahkem oblaku pokadil. Zdaj sem vedel, pri čem da sem. Povedal sem to svojim prijatlom in obljubil, ko sem ravno zvečer to zvedel, jih s poskušnjo prepričati, da je res, kar sem

jim povedal. Stopil sem namreč s svojo pipo (fajfo) zad za generala, in prižgem, ravno ko je svoj klobuk vzdignil, z gorečim papirjem sopar, in vidili smo novo in lepo réč. Naenkrat se je vnel dim, ki se mu je iz glave kadil in vidili smo lep, višnjev plamen. Kaj sem počél, je general kmalo spazil, pa nič ni bil hud zavoljo tega, ampak dovolil nam je še, to še večkrat storiti.

Zdaj vam hočem pa kaj iz svojega lovskega življenja povedati. Enega jutra sem gledal skozi okno svoje spavnice in vidim, da je bajer, ki ni bil dalječ, ves z divjimi gosmi pokrit. Kar vzamem svojo puško iz kota, skočim iz stanice pa tako nerodno, da sem s svojim obrazom v bangerje priletel, da se mi je ogenj pred očmi kazal. Pa to me ni nazaj držalo. Ali ko sem namériti hotel, vidim v svojo nevoljo, da sem, ko sem, tako v bangarje priletel, kamen iz petelina zgubil. Kaj mi je bilo storiti? Časa nisim smel zgubiti. V svojo srečo sem se spomnil, kaj se je z mojimi očmi zgodilo. Nategnel sem tedaj petelina, pomerim po goséh in se kresnem s pestjo po svojem očesu. Isker se je dovelj pokazalo. Ena pade na strelni prah, puška počí in ubil sem deset gosí. Če ima človek svojo glavo pri sebi, že kaj stori.

Tako je enkrat plavalo na nekem jezeru, po katerem sem se na lov peljal, mnogo divjih rac. Preveč so bile raztresene, da bi bil mogel upati, le eno usterliti. V svojo nesrečo

sem imel tudi svojo puško poslednji pot še nabasano. Race bi bil pa rad vse, ker sem hotel v nekih dnéh svoje prijatle na kosilo povabiti. Spomnil sem se, da imam še nekaj svinskega plečeta v svoji torbi. To sem privezal na precej dolgo vervico, katero sem razsukal in tako štirikrat tako dolgo naredil. Skril sem se v terstje na bregu, veržem kosček mesa na vervici in veselje sem imel viditi, kako je prva race priplavala in ga požerla. Za njo so pa kmalo vse druge priplavale, in ker je gladki kosček mesa kmalo nepovžit iz race zadej prilezel, ga je kmalo druga požerla in tako je šlo po versti. Nabrale so se race kakor jagode na pater-noštru. Potegnil sem potem vervico lepo na suho, jo ovijem parkrat okrog pleč in života in se napravim proti domu. Ker sem imel še precej dalječ do doma in so me race precej težile, mi je bilo skorej žal, de sem jih toliko vjel. Zdaj se mi je nekaj naključilo, da sem se v začetku skorej bal. Race so bile namreč še vse žive in so začele, ko so se nekoliko s pervega straha zbrihtale, kaj močno s perutami tepsti in so se vzdignile z mano vred kviško. Marsikomu bi se bili tu možgani zmešali. Jez pa sem to po močosti v svoj prid obernal in sem plaval z racami v višavi proti domu. Ko sem ravno nad svojo hišo prišel in je bilo treba, se brez škode na tla spustiti, sem začel racam, eni za drugo, vratove zavijati; tako sem pri-

šel počasi naravnost skozi dimnik hiše na ognjiše, na katerem še v mojo srečo ni bilo zakurjeno. Kdo more strah mojiga kuharja popisati?

Nekaj enacega se mi je kmalo potem s kokošmi zgodilo. Šel sem novo puško poskušat in sem vso svojo pripravo postrélil. Kar zletí tropa kokoši pred mano. Ker sem želel, ktere na svoji mizi iméti, sem si nekaj zmislil, kar svetjem tudi vam gospodje, kader se vam priložnost pokaže, storiti. Koj ko sem vidil, kam so se kure vsedle, nabašem svojo puško, in denem va-njo namest svinca svoj rameželj, ktereга sem popred urno ošpičil. Zdaj sem šel nad kure, sprožim ko so zletele, in veselje sem imel viditi, da je moj rameželj, ki je leté sedem kur nasadil, ne dalječ od mane na tla padel. Vem, da so se kure čudile, kako so bile tako urno na ražnu nabrane. Drug pot sem naletel v velikim gojzdu na Rusovskem na silno lepéga črnega lesjaka. Silno škoda bi bilo, njegovo lepo kožo razstrelit. Tik drevésa je stal. Ko bi bil trenil, potegnem kuglo iz puške, jo nabašem z velikim žebljom, vstrelim in zadenem tako dobro, da sem mu sprednjo nogo na drevo pribil. K njemu grem, vzamem korobač in ga začnem tako lepo pretepati, da se mi je serce smejalo, ko sem vidil, da je iz kože skočil in kakor nag jo v gojzd pocedil.

Včasih človeku sreča sama pomaga. Tega sem se enkrat prepričal, ko sem vidil v velikim

gojzdu divjo svinjo in prasčka enega za drugim štokljati. Strelil sem pa nič nisem zadel. Pa vender je prasček sam naprej tékel, starka je pa nepremakljivo obstala, kakor če bi bila v tla vrašena. Ko sem to reč bolj natanjko pregledal, sem vidil, da je bila svinja slepa, in je praščkov repek v gobcu deržala, da jo je lepo peljal. Ker je moja kugla repek presterlila, je starka en konec v gobcu obderžala. Ker jo prasček ni več naprej peljal, je obstala. Prijel sem tadaj odstreljeni konček prašičkovga repa in peljal staro okorno žival prav lahko in brez oporé domó.

Kakor so divje svinje strašne, toliko bolj strašni in nevarni so divji merjasci. Enkrat sem na enega v gojzdu zadel, ko nisem bil pripravljen, ne se ga lotiti, ne se mu braniti. Komaj sem mogel za drevo skočiti, ko je divji vrag po meni ravsnil. Pri tej priložnosti so se pa njegovi zobje tako v drevo vsadili, de jih ni mogel ne iz drevesa potegniti ne še enkrat po meni vsékati. „Ho, ho!“ sem si mislil, „zdaj se bova pomenila!“ — Brez da bi se dolgo obotavljal, vzamem kamen, ki je poleg mene ležal, pribijam po sercu na zobé in jih tako popolnoma zanetam, da ni mogel se stergati. Tako je mogel tedej čakati, da sem se z bližnjega sela vernil z vozičkom in vervjo, da bi ga živega in zdravega domó pripravil, kar se je tudi zgodilo.

Gotovo ste že kadaj od patrona vsih lovcev in strelcev, od sv. Ilna, kaj slišali,

gospodje, in slišali ste tudi gotovo, od lepega jelena, ki ga je v gojzdu srečal in je sveti križ med svojimi rogmi imel. Poslušajte me, kaj sem z lastnimi očmi vidil. Enkrat, ko sem ves svoj svinec postrelil, mi pride zoper moje upanje najlepši jalen svetá naproti.

Gledal me je meni nič, tebi nič, tako prosto v oko, kakor če bi bil vedel, da imam prazno mošnjo. Pa kar naenkrat nasujem v svojo puško strelnega praha in verh njega polno pest češnjevih pesák. In puhnil sem mu jih vse sredo čela med rogove. Omamljen je sicer se zvalil, pa kmalo mi je pokazal peté. Čez nekaj let sem bil v tajistim gojzdu na strelu, in glejte, prikaže se mi berhek jalen z lepim češnjevim, več kot deset kolcov visokim drevesom med rogovi. Kmalo sem se spomnil, kaj sem pred nekimi léti doživel. Mislil sem si, ta jalen je moj, in poderem ga z enim strelom na tla. In tako sem prišel naenkrat k mesu in češnjam. Na drevesu namreč je viselo polno češinj, kakoršnih še svoje žive dni nisem jedel.

Kaj pa pravite, gospodje, k temu? Enkrat mi je pošel dan in strelni prah (pulfer) v nekim poljskem gojzdu. Ko sem proti domu šel, prirenči silno velik medved z odpertim gobcom na mene, da bi me raztergal. Zastonj sem iskal svinca in praha. Druzega nisem našel, kakor dva kresivna kamna. Enega veržem z vso močjo v odperti gobec. Ko mu to ni prav dopadlo, se je medved

obernil, tako da sem mu družega v zadnjo kračo zadegati mogel. Silno čudno in lepo je šlo to. Kamen ni šel samo v medveda, ampak se je tudi z drugim tako zadel, da sta ogenj vkresala in medveda s strašnim pokom raznesla. Dasiravno se mi nič ni zgodilo, se vendar še smejati nisem mogel in sklenil sem, se nikolj več nobenega medveda ne lotiti, brez da bi se s čim braniti imel.

Zdi se mi pa, da me je prav nesreča preganjala, ker so se najbolj divje in nevarne zverine vselej takrat me lotile, kader mi je bilo nemogoče se jim braniti, kakor če bi jim bilo nekaj povedalo, da sem neborn. Tako sem enkrat ravno kamen s puške odvil, da bi ga malo poklepal, kar mi strašni medved naproti prirenčí. Družega nisem vedel storiti, kakor na drevo splezati in se ondi v bran postaviti. Po nesreči mi je pa, ko sem na drevo plezal, nož na tla padel, in zdaj nisem imel nič, s čimur bi bil petelina prišravfal. Zdolej je stal medved, in vsako minuto se mi je bilo bati, da bo za mano priplezal. Si iskre iz oči kresati, kakor sem že enkrat storil, nisem hotel več poskusiti, ker me je takrat že preveč bolelo in oko tudi še ni bilo prav zdravo. S hrepenenjem sem gledal na svoj nož, ki je bil v sneg zasajen. Pa pogledovanje mi ni nič pomagalo. Nazadnje mi pride pa misel v glavo, ki je bila ravno tako posebna, kakor srečna. Naravnal sem namreč curek vode, ktere ima človek v strahu vselej

največ, tako, da je ravno roč mojega noža zadel. Ker je bilo ravno strašno mraz, je voda koj zmerznila in v par minutah je led nad mojim nožem tako visoko zrastil, da sem ga mogel z drevesa doséci. Zgrabil sem tedaj podaljšan roč in ga potegnem brez težave, pa vender previdno k sebi. Komaj sem z nožem kamen prišravfal, ko je medved priplezal. V resnici sem si mislil, tako moder mora biti človek, kakor medved, da pravega časa ne zamudi, in sprejel sem ga s tako serčnostjo, da sem mu veselje pregnal, še kadaj na kako drevo plezati.

Ravno tako je prišel drug pot strašen volk nenavadoma tako blizo do mene, da mi ni nič družega ostalo, kakor mu pest v žrelo poriniti. Zavoljo svoje varnosti sem mu pest globočeeje in globočeeje rinil, in sem prišel s svojo roko skorej do pleča. Kaj mi je bilo pa storiti? Ne morem reči, da se mi je to prav dobro prileglo. Le mislite si čelo proti čelu z volkom! Nisva se ravno ljubeznivo gledala. Če bi bil svojo roko nazaj potegnil, bi me bila zverina še huje prijela. To sem posnel iz njegovih svitlih napetih očí. Z eno besedo; zgrabil sem ga za drob, obernil kakor rokovico, vergel na tla in pustil ležati.

Se vé, da bi kaj tacega ne bil hotel s steklim psom storiti, kateri jo je kmalo potem v nekih ulicah v Petrovim gradu proti meni pricedil. Da bi bil bolj gotovo mu odšel, veržem svojo zgornjo suknjo pred njega in

skočim v bližnjo hišo. Potem sem ukazal hlapcu po suktnjo iti in jo k drugi obleki obesti. Drugi dan se silno vstrašim, ko je začel moj Janez vpiti: „Bog se usmili, gospod Kljukec, vaša suktnja je steklja!“ Urno planem s postelje in vidim vse moje oblačila okrog razmetane in raztergane. Janez je dobro zadel, da je suktnja stekla. Ravno sem prišel, ko je čez novo prazniško obleko planila in jo neusmiljeno tresla in tergala.

V vsih teh prigodkih sem bil res srečen, pa odšel sem vselej z veliko silo; s pomočjo svojega bistrega uma, ki mi je vselej, bodi si v gojzdu, na travniku ali v vojski pomagal. Imel sem tudi dva psa, ki sta mi tako dobro služila, da ju nemorem pozabiti in tudi tu vam moram kaj od nju povedati. Eden je bil tako nevtrudljiv, pazljiv in previden, da mi je bil vsak, kateri ga je vidil, zavoljo njega nevošljiv. Ponoči in podnevi sem se ga mogel posluževati. Ko je namreč se noč storiila, sem mu obesel laterno na rep, in lovil sem z njim bolj kakor v svitlim dnevu. Enkrat, kmalo ko sem se oženil, je iméla moja gospa veselje, na lov iti. Naprej sem jezdaril in ni dolgo terpelo, je moj pes že pred tropo jerebic stal. Čakal sem in čakal svoje žene, ki je s hlapcom kmalo za mano jezdarila. Pa nikogar ni bilo viditi ne slišati. Začelo me je skerbéti, se vernem in na polovici poti zaslišim silno žalostno zdihovanje. Prav blizo se mi je zdélo, pa vunder ni bilo dalječ

okrog nobene žive duše. S konja stopim, se vležem z ušesom na zemljo in zdaj slišim ne samo, da je to zdihovalje pod zemljo, ampak tudi, da pride od moje žene in od mojega hlapca. Vidil sem tudi ne dalječ od mene luknjo v zemljo. Druzega si nisem mogel misliti, kakor da sta moja žena in njeni tovarš v njo padla. Kar sem mogel sem derjal v bližnjo vas po ljudi, ki so čez dolgo nesrečna dva iz dvesto komolcev globoke jame izlekli. Čudo je pa bilo, de se ni nobeden nič poškodoval; lé hlapec je bil malo pobit. Samo strahú sta dosti prestala. Da mi zdaj na lov ni bilo več misliti, si lahko mislite. In ker ste, kakor mislim, v tej povesti mojega psa pozabili, mi ne bote zamerili, da sem ga tudi jez pozabil. Služba me je koj drugi dan na pot gnala. Vernil sem se še lé čez štirnajst dni. Komaj sem bil par ur domá, kar pogrešim svojo Dianco. Moji posli so mislili, da je šla z mano. Nikjer je ni bilo najti. Nazadnje mi pride misel: Kaj pa, če je pes morde pri jerebicah ostal? Upanje in strah sta me na tisto mesto gnala, in glejte! z nezrečenim veseljem zagledam psa tam, kjer sem ga pred štirnajstimi dnevi pustil. Diana! ga pokličem in koj je bil pri meni. Eukrat sem vstrelil in pet in dvajset jerebic je bilo mojih. Toda pes je bil tudi tako izstradan, da se je komej še k meni priplaziti mogel. Na konja sem ga mogel k sebi vzéti. Ker je imel pa domá dosti jesti, se je kmalo spet popravil in čez

par tednov mi je pomagal, reči na konec priti, kar bi mi brez njega mende nikolj ne bilo mogoče.

Lovil sem namreč cela dva dni zajca. Pes mi ga je vedno pripodil, pa nikolj ga nisem mogel vstreliti. V copernijo nisem nikolj veroval; pa tukaj mi je vunder moj um obstal. Zvečer družega dneva mi pride vunder zajc tako blizo, da sem ga mogel zadéti. Pade, in kaj mislite, da sem zdaj našel? Ta zajc je imel spodej štiri noge in na herbtu tudi štiri. Ko so bile spodnje vtrudene, se je obrnil, kakor človek ki zna na trebuhu in znak enako dobro plavati, in potem je z unimi šterimi še bolj urno tekkel. Brez psa bi ne bil tega zajca nikolj dobil. Tega psa bi bil smel ediniga imenovati, če bi ne bil imel še družega, ki je bil še bolji. Ta pes ni bil tako poseben zavoljo svoje podobe, kakor zavoljo svoje umnosti. Tako urno je tekal, tolikrat in tako dolgo v moji službi, da si je noge tik do trebuha odtekal in v njegovim poslednjim času sem ga samo še imel, da je jazbice iskal. Tudi v tej lastnosti mi je še več let služil. Ko je še cela bila — bila je kuzla — je enkrat za nékim zajcom jo kadila, ki mi je nenavadno debel se vidil. Žal mi je bilo za mojo kuzlo, ker je bila breja, pa je vunder enako urno teči hotla, kakor sicer. Prav dalječ sem zamogel s konjem za njo iti. Kar zaslišim na enkrat lajanje cele trope psov, pa tako slabo in

tanjko, da nisem vedel kaj storiti. Ko bliže pridem, zagledam čudo. Zajkla je, ko je bežala, storila, in moja kuzla tudi, in sicer zajklja toliko mladih kakor moja psica. Po svoji naturi so zajčki zbežali, psički pa jih niso samo podili ampak tudi nosili. Tako sem imel po končanem lovu na enkrat šest zajcov in šest psov, ko sem vendar samo z enim začel loviti.

Te psice se spominjam še z enakim veseljem, kakor nekega bistrega litavskega konja, ki ni bil za preplačati. Po sreči sem ga dobil v last, in priložnost sem imel koj pokazati, kako znam jezdariti. Bil sem namreč enkrat na grašini grofa Provski in sem pil z gospémi kafe v gradu, ko so gospodje na dvorišu mladega žrebca ogledovali. — Kar zaslišimo vpitje. Po stopnicah tečem in vidim konja tako divjega in nevkrétnega, da si nihče ni upal k njemu iti ali ga zasedlati. Preplašeni in vsi zmešani so stali gospodje in hlapci. Strah jih je prepadel, ko sem bil s serčnim skokom na konju, ki je prestrašen obstal in z mojo umetnostjo ukroten bil. Da bi to gospém še bolj pokazal in da bi jim ves nepotreben strah uzél, sem prisilil paro skozi odperto okno v stanico skočiti. Tu sem mnogokrat zdaj počasi, zdaj v skoku sem ter tje jahal, nazadnje clo na mizo skočil in tudi zdaj počasi zdaj v skoku z njim jezdaril, da so se gospé kaj čudile. Moj konjiček je bil pa tudi tako gibčen, da ni ne skledic ne torik

pobil. To me je pri gospeh in pri grofu tako prikupilo, da me je s svojo navadno priljudnostjo prosil, mladega konja v dar uzéti in z njim v turško vojskó iti, ki se je iméla skorej začeti.

Kaj bolj prijetnega bi ne bil mogel v dar dobiti, posebno ker mi je konj toliko dobrega v vojski prerokoval, v kateri bi se imel jez prvi pot kot vojak skazati. Konj, tako voljin, tako serčin in bister — jagnje in vrag v enim — me je mogel vselej dolžnost dobrega vojaka in slavnih vojaških dél opominjati.

Šli smo, kakor se mi zdí, tudi zavoljo tega v vojsko, da bi čast rusovskega orožja madežev osnažili, ki jih je v poslednji vojski dobilo. To se je tudi popolnoma zgodilo.

Nižjim vojakom se ne spodobi, si velike premag in djanja pripisovati, katerih slava se večdel le vodjem in dostikrat še clo takim ljudem pripisuje, ki še nikolj vojske niso vidili in pulfra nikolj niso vohali.

Nič posebniga si tedej v svojo čast ne pripišem, kar smo v bojih s sovražnikom storili. Storili smo vsi svoje dolžnosti, kar pa v vojaškem jeziku veliko več pomeni, kakor si sicer prerokovavci doma na mehkih posteljah in pri polnih bokalih mislijo in domišljujejo. Ker sem imel tropo huzarjev pod svojim poveljem, sem imel marsikaj storiti, kjer mi je bilo svojo glavo in svoje serce pokazati. Kar smo storili, je bilo dobro, in z vso pravico smém to čast sebi in tistim

tovaršem dati, kateri so z mano pomagali sovražnika premagati.

Enkrat ko smo Turka pred sabo podili, je nam, ki smo prvi bili, kaj vroče bilo. Moj konj bi me bil skorej v hudičevo kuhinjo zanesel. Dalječ spredej sem bil in vidil sovražnika v oblaku prahú proti meni se valiti. Zavaljo tega nisem mogel viditi, ali ga je veliko ali malo, in kaj je njegov namen. Da bi se tudi v tak oblak prahú skril, bi bila rés vsakdanja zvijača, in nič bolj pametnega bi me ne bilo storilo, kakor bi mi sploh namena ne bilo razodelo, zakaj da sem bil naprej poslan. Ukazal sem tadaj svojim tovaršem se na desno in na levo razkropiti in toliko prahú narediti, kolikor bi mogli. Jez sam sem jo pa naravnost na sovražnika poméril, da bi ga bolj natanjko pogledal. To mi je šlo po sreči. Stal je namreč sovražnik in se bojeval toliko časa, dokler se mojih tovaršev ni zbal. Zdaj je veljalo, serčno po njem mahni. Vsega smo ga razpodili, mu mnogo ljudi pobili in ga nismo samo v terdnjavo, ampak tudi skozi in skozi terdnjavo zapodili.

Ker je bil moj konj tako silno berz, sem bil najsprednji, in ker sem vidil, da gre sovražnik tako lepo pri uni strani vun, se mi je dobro zdélo, na tergu se vstaviti in svoje vojake s trobento vkup poklicati. Vstavil sem se: Pa mislite si, gospodje, moje zavzetje, ko nisem vidil ne trobentarja ne kte-

rega družega mojih ljudi pri sebi. „Ali se sučejo morde po družih ulicah. Ali kaj se je z njimi zgodilo?“ sem si mislil. Pa dalječ od mene niso mogli biti in kmalo so me mogli doiti. S tem upanjem poženem svojega spehanega konja k studencu na tergu, ga napojit. Čez mero je požeral vodo in ni mu bilo žeje vgasiti. To je bilo tudi lahko. Ko sem se namreč po svojih ljudéh ozerl, kaj mislite pač da zagledam? — Ves zadnji del mojega konja, križ in ledje je bil proč in proč odsekan. Tako je voda zadej spét iz njega tekla, kakor je spredej va-nj prišla, brez de bi mu bila žejo ugasila. Kako se mu je to zgodilo, sam ne vém. Priletel je pa moj streže na svojim konju od druge strani in mi je srečo vošil in s krepkim kletjem to le povedal. Ko sem med sovražnike zamotan v terdnjavo prišel, so urno vrata doli spustili in mojemu konju zadnji konec odbili. Najpervo je ta konec tako jako bercal in suval, da je vse sovražnike, ki so kakor slepci proti vratam pridérli, skorej vse pobil, potem je šel pa na bližnjo pašo, kjer ga bom mende še našel. Tako je tudi bilo. Poklical sem koj našega kovača. Brez polzega pomišljevanja je sošil spet oba konca z lorberjevimi mladikami. Rana se je srečno zacelila in zgodilo se je nekaj, kar se samo tako slavnemu konju zgoditi more. Mladike so namreč v njegovim životu korenine pognale, so rastle in so naredile veje nad mano, da sem potem.

marsikterikrat v senci svojega kakor konjevega venca jezdariti mogel.

Druge male reči, ki se mi je v tem boju naključila, nej samo memo gredé opomnim. Tako močno, tako dolgo, tako neutrudljivo sem po sovražniki mahal, de moja roka tudi še potem ni mogla nehati udrihati, ko že davno sovražnika ni bilo ne gluha ne sluha. De bi sebe ali svojih ljudi, ki so mi preblizo prišli, po nepotrebnim ne pretepal, sem mogel svojo roko skozi osem dni tako zavezano nositi, kakor če bi mi bila presekana.

Možu, kateri je zamogel tacega konja jezdariti, kakoršin je bil moj, sméte gospodje tudi še kaj družega verjéti, dasiravno se vam bo neverjetno zdélo. Oblegovali smo enkrat, že ne vem več, katero mesto, in generalu je bilo silno zlo na tem ležeče, zvediti, kako so reči v terdnjavi. Nemogoče je bilo va-njo priti, pa tudi ni bilo nikogar, ki bi se bil tega lotil. Nekoliko preveč goreč se vstopim pred eno največjih kanón, ki je bila v terdnjavo izstreljena. Kakor blisek se vsedem na kuglo, da bi me v terdnjavo nesla. Ko sem pa v višavi kuglo jahal, so mi prišle vsaktere težke misli v glavo: „Hm!“ sem si mislil; „notri boš še prišel, ali kako potém spét koj nazaj priti? In kako bo v terdnjavi s tabo? Kot ogleduha te bodo spoznali in na prvi kol obésli. Take postelje si pa ne želim.“ — Po takim pre-mišljevanju sem kar sklenil, ko je kugla iz terdnjave par korakov od mene v naš tabor

letela, s svoje na-njo skočiti, in prišel sem spet srečno nazaj, dasiravno nisem nič opravil.

Kakor sem znal jez lahko in ročno skakati, tako je znal tudi moj konj. Ni mi bil ne graben preširok ne plot previsok, da bi ne bil kar po ravni poti jahal. Enkrat sem jo za zajcom kadil, ki je čez cesto na polje tekel. Po cesti se je ravno kočija z dvema lepima gospéma peljala ravno med mano in zajcom. Moj konj je tako ročno in brez da bi se bil kam zadel, skozi odperte okna kočije skočil, da sem komej čas imel se odkriti in gospé za zamero prositi.

Drug pot sem hotel močirje preskočiti, ktero se mi v začetku ni tako široko zdelo, kakor potem, ko sem na sredi njega tičal. — Vernil sem se tedaj spet nazaj, od kodar sem prišel, da bi se močnejše zaletel. Pa tudi zdaj sem preblizo skočil in padem ne dalječ od brega do vratú v močirje. Tukaj bi bil mogel gotovo poginiti, če bi me ne bila moja lastna roka za kito s konjem vred, ki sem ga terdno s kolena oklenil, izlekla bila.

Dasiravno sem bil tako serčen in prebrisan, dasiravno sva bila jez in moj konj tako urna, ročna in močna, mi vunder v turški vojski ni šlo vselej vse po sreči. Še tako nesrečin sem bil, da so me sovražniki premagali in vjéli, in najhuje je bilo to, da so me Turki v sužnost prodali, kakor imajo navado. V tem žalostnim stanu moje opravila niso bile ravno tako težke, kakor sem bolj

nevoljin zavoljo njih. Sultanove bčele sem mogel namreč vsako jutro na pašo goniti, jih céli dan pasti in zvečer spet v njih uljuke nazaj gnati. Enega večera pogrešim eno bčelo, pa kmalo vidim, da sta jo dva medveda napadla in jo hotla zavoljo njenega medú stergati. Ker nisem nobenega družega orožja imel, kakor sreberno sekíro, ki je znamenje Sultanovih vertnarjev in pôljskih delovcov, veržem to po medvedih iz naména, ju prepoditi. — Rešil sem res bčelo tako, ker sem pa sekíro premočno zagnal, je šla v višave in ni nehala pred letéti, kakor da je v luni na tla padla. Kako jo zdaj nazaj dobiti? — Kako z zemlje do nje priti? — Spomnil sem se, da turški bob silno urno in visoko raste. — Brez odloga usadim tedaj tak bob, ki je res zrastel in se enega rogú lune ovil. Veselo plezam proti luni, kamor sem srečno prišel. Pa težko me je stalo, svojo sreberno sekíro v kraju najti, kjer se vse rečí tudi kakor sreberne svetijo. — Céz dolgo jo najdem vunder na kupcu plev in rezance. Zdaj sem se hotel verniti, pa oh, sončna vročina je med tem moj bob razsušila, tako da nikakor ni bilo mogoče nazaj iti. Kaj je bilo storiti? — Spledel sem si verv iz rezance, jo privezal za luno in se spustil po njem doli. Z desno roko sem se terdno deržal, v levi sem imel pa sekíro. Ko sem tako nekaj časa nazaj plezal, sem prerezal kos vervi nad mano, ki ga nisem več potreboval, in ga spodej privezal;

tako sem precej dalječ prišel. To vedno odrezovanje in privezovanje ni verví nič menj bolje naredilo, kakor je mene popolnoma na Sultanov svét pripravilo. Bil sem še par ur gori med oblaki, ko se mi verv na enkrat vterga in jez padem tako terdo na zemljo, da sem ves omamljen obležal. Ker sem bil težak in tako visoko padel, se je vderl moj život v najmenj devet sežnjev globoko luknjo v zemljo. Zbrihtal sem se sicer spet, pa vedel nisem, kako vun priti. Pa v sili si človek že pomaga. Skopal sem si z nohtmi, katerih takrat skozi šterdeset let nihče ni porezal, stopnice in tako sem prišel spet srečno na dan.

To me je spametvalo in drugač sem začel medvede, ki so tako radi moje bčele in uljnice nadlegovali, preganjati. Namazal sem sóro vozá z medom in se skrijem ne dalječ od ondi ponoči. Kar sem pričakoval, to se je zgodilo. Silno velik medved, ktereга je duh meda pripeljal, pride in začne spredej konec sore tako lakomno lizati, da si je celo sóro skozi žrelo, želodec in trebuh tako dalječ prilizal, da mu je zadej vun pogledala. Ko sem to vidil, pritečem, vtaknem skozi luknjo sore dolg količek in pustim snedeža do jutra tako vjetega stati. Zavoljo tega se je Sultan, ki je ravno memo prišel, tako smejal, da je skorej smeha počil. —

Kmalo potem so storili Rusi s Turkom mir in poslali so me z družimi vjetimi vred nazaj v Petrov grad. Čez par mescov sem

zapustil Rusio. Ko sem se na pot podal, je bila povsod huda zima. Več sem zdaj mraza terpel, kakor takrat, ko sem v Rusio šel.

Ker je moj konj v Turčii ostal, sem se mogel s pešto peljati. Ko se je enega dne primerilo, da smo se na vozko pot med visocim skalovjem pripeljali, sem rekel postiljonu s svojim rogom znamnje dati, da bi se na ti vozki poti z drugim vozom ne srečali in ne zadéli. Postiljon nastavi rog na usta in pihne z vso močjo va-nj; pa zastonj. Ne enega glasú ni spravil iz njega. Nismo mogli tega zapopasti in v resnici je bilo to za nas nesreča, ker nam se je kmalo potem voz na-proti pripeljal, kteremu se nismo mogli nikakor umakniti. Potem uzamem voz s šterimi kolesi in vso robo na ramo in skočim z njim čez graben in plot, kakih devet čevljev visoko na polje. To pač ni bila majhna reč. Potem sem skočil memo tujega voza zopet na cesto nazaj. Nato tečem nazaj h konjim, uzamem pod vsako pazdiho enega, in jih spravim s tacimi skoki na cesto, jih rečem vpreči in pridemo tako srečno v mesto, kamor sem se priti namenil. Pozabil sem še povedati, da je bil eden konj, ki je bil še mlad in prav bister, precej nagajati hotel. Ko sem namreč drugi pot čez plot skočil, mu ni hotlo to nič kaj dopasti. Razodel mi je to s svojim nepokojem. Pa kmalo sem ga vkrotil, ker sem njegove zadnje noge v arzet svoje suknje mu utaknil. V gostilnici še le smo se popolnoma

oddahnili. Postilion je obesel svoj rog na cvek blizô pečí, jez pa sem se vsedel ravno nasproti za mizo.

Ali zdaj poslušajte, gospodje, kaj se je zgodilo. Kar na enkrat začne rog péti. Debelo smo gledali in kmalo zvedli, zakaj postiljon ni mogel trobiti. Glasovi so v rogu terdno zmerznili. Ko so se pa zdaj otajali, so se oglasili čversto in bistro v veliko čast postiljona. Dolgo nam je delal kratek čas s prelepimi vižami, brez de bi bil rog k ustam pritisnil. Slišali smo marsiktero lepo in nazadnje tudi še večerno pesem: „Vse kar živi, že sladko spí“ i. t. d. In z njo je bil tudi konec mojih rusovskih prigodb.

II.

Kaj je lažnjivi Kljukec na morji doživel.

Kljukcove povesti so gostilnico k angležkemu kralju zlo razglasile. Gostov je bilo od večera do večera več, da bi povesti iz ust moža samega slišali, ktere so doslej le od družih pripovedovati slišali. Komej je bilo dosti prostora, posebno tiste večere, ko je Kljukec pripovedoval, kaj je na morji doživel.

„Najdejo se res popotniki“, je začel, „kteri včasih več terdijo, kakor je prav za prav rés. Zavoljo tega se ni čuditi, če bravci

ali poslušavci včasih malo neverni postanejo. Če bi tedaj nekteri izmed tovaršije ne hotli vsega verjeti, kaj sem doživel, jih moram zavoljo njih nevernosti serčno pomilovati, in jih prosim, rajši od tod iti, preden začnem pripovedovati, kaj sem na morji doživel. Vse je ravno tako verjetno, kakor tu kar sem že povedal, dasiravno je še bolj čudno.“

Pa nihče ni šel in zdaj je začel pripovedovati.

Pervi zgoдек.

Moje prvo potovanje je bilo po morji. Dosti pred je bilo, kakor v Rusio, ktero sem vam že povedal.

Še mladeneč sem bil, ko me je po svetu hoditi čez vse mikalo. Ker so moj oče večidel svojega življenja po svetu hodili in pozneje v dolzih zimskih večerih nam s pripovedovanjem reči, ktere so doživeli, prosto pripovedovali, in sem jih kaj pazljivo poslušal, smem reči, da je to nagnjenje k potovanju meni prirojeno. Vsako priložnost sem prijél, svoje poželenje, se po svetu ozréti, dopolniti; prosil in kljuboval sem, pa zastonj. Če so mi oče dovolili, so mi pa mati ali teta spet vse pokazili. Enkrat se je primerilo, da nas je eden materne žlahte obiskal. Kmalo sem bil njegov ljubček in obljubil mi je, mi privoljenje za potovanje sprostiti. Bolj je bil srečen, kakor jez s svojimi prošnjami. Privolili so mi ga v Indio spremiti, kjer je bil njegov stric več let poglavar.

Odrinili smo z Amsterdama. Srečno smo se peljali po morji, samo enkrat je nas vihar nekoliko sukal. Tega viharja moram malo opomniti zavoljo tega, kar je iz njega prišlo. Vzdignil se je, ravno ko smo pri nekim otoku se vstavili, da bi se z dervmi in vodo preskerbéli. Tako je divjal, da je mnogo silno debelih drevés s korenino vred iz zemlje ruval in po višavi nesel. — Dasiravno so bile téh drevés nektere več sto centov težke, so bile vunder zavoljo neizmerne visočine — najmenj pét milj visoko nad zemljo — tako majhne viditi, kakor komar. Ko je pa vihar minul, je padlo vsako drevo navpik nazaj v zemljo na svoje mesto in je koj spet korenine pognal. Samo z največjim drevesom ni bilo tako. — Ko ga je vihar naglo iz zemlje potegnil, je néki mož s svojo ženo med vejami sedel in je kumare tergal. Zakaj v tem delu sveta rastejo kumare na drevésih. Mož in žena sta voljno z drevesom šla, naredila sta pa s svojo težo, da se je drevo drugam oberno. Zapustil je pa o času viharja, kakor vsi prebivavci tega otoka, tudi njih kralj svoje poslopje, ker se je bal, da bi se nad njim ne poderlo in ga ne pokopalo. Kralj se je hotel ravno spet v vert verniti, ko je drevo pri-brenčalo in ga po sreči ubilo. „Ali po sreči?“ ga je vprašal eden poslušavcov. Ja, po sreči. Zakaj ta kralj je bil najsilniši tiran in vsi prebivavci otoka so bili najnesrečniši stvari na zemlji. Tako jih je stiskal in preganjal.

Iz hvaležnosti zato, da sta kumare naberajoča dva človeka, dasiravno sta bila nedolžna, otočanom to dobroto skazala, so ju na kraljevi tron posadili. Dasiravno sta bila čisto nevedna, sta vunder tako dobro in srečno kraljevala, da, kakor sem pozneje zvedel, nihče ni kumar jedel, brez da bi bil rekel: „Bog ohrani našega kralja in kraljico!“

Ko smo barko, katero je vihar tudi poškodoval, popravili in se pri novim kralju poslovili, smo se z dobrim vetrom dalje peljali in prišli smo čez šest tednov v Indio.

Komaj je štirinajst dni preteklo, kar smo prišli, me je povabil najstarji poglavarjev sin, z njim na lov iti. Rad sem šel. Moj prijatelj je bil velik terden mož in vaje je bil ondašnjéga kraja. Jez sem se pa kmalo in brez da bi bil nezmerno hodil, tako vtrudil, da sem, ko vsa v gojzd prišla, dalječ zadej ostal.

Na kraju dereče reke sem se hotel vsesti, da bi počival, kar zaslišim na poti, po kateri sem prišel, šum. Ozrem se in okamnel sem skorej, ko neisrečeno velicega leva zagledam, ki je ravno proti meni koračil in mi je jasno oznanoval, da se mu poljubi me za kosilo požréti, brez da bi me prašal, ali me smé ali ne. Puško sem imél samo z drobnim svircom basano. Da bi bil dolgo premišljeval nisem imel časa, pa tudi preveč zmešan sem bil. — Pa vunder sem sklep naredil, na zverino vsterliti, z upanjem, jo splašiti ali pa še clo

raniti. Ker pa v svojim strahú še čakal nisem, da bi mi lev blizo prišel, sem ga še le prav divjega naredil, in kar je mogel je šel nad mene. Bolj od straha kakor od uma gnan, sem poskusil nekaj nemočega — namreč oditi. Obernem se, in — kader se na to spomnim, me preletí merzla groza — malo stopin pred mano stoji strašin krokodil, ki je strašno svoje žrelo odpéral, da bi me požerl.

Mislite si, gospodje, kako mi je bilo! za mano lev, pred mano krokodil, na levi dereča réka, na desni brezdno, v katerem so, kakor sem pozneje zvedel, najbolj strupene kače živéle.

Vès omamljen in tega mi ne more nihče zameriti — padem na tla. Vsaka misel, katero je moja duša še imeti mogla, je bila strašno pričakovanje, zdaj zobe ali pa kremplje divje zverine občutiti ali pa v žrelo krokodila smukniti. Pa kmalo zaslišim močan pa vès neznan glas. Komaj sem si upal, glavo vzdigniti in se ozréti, in kaj mislite? v svoje neizrečeno veselje vidim, da je lev v zlobi, s katero se je na mene zakadil, v tistim kraju, ko sem na tla padel, čez mene krokodilu v žrelo skočil. Glava enega je tičala zdaj v žrelu družega, in prizadevala sta si na vso moč, se eden družega rešiti. Ravno o pravim času sem še po koncu skočil, zderem svoj nož in ko bi bil trenil, odrežem levu glavo, tako da je njegov život poleg mene na tla telébil. — Potem sem z debelim koncam puške levovo

glavo še globočeje v krokodilovo žrelo porinil, ki je zdaj žalostno se zagoltniti mogel.

Kmalo potem, ko sem ta dva strašna sovražnika premagal, je prišel moj prijatelj, viditi, zakaj da sem zadej ostal.

Srečo sva eden drugemu vošila in potem krokodila zmerila, ki je bil ravno šterdeset čevljev in sedem palcov dolg.

Ko sva poglovarju to povédala, je poslal voz z ljudmi in ukazal obe zverini dam pripeljati. Iz levove kože mi je mogel neki ondašnji kerznar možnje za tobak narediti, katerih sem nekatere med svoje prijatle razdelil. Krokodilovo kožo so pa po navadi našopali in jo v nekim muzeumu na ogled postavili.

Drugi zgoдек.

V letu 1776 sem šel v mestu Portmut na angleško vojno barko, ki je imela 100 kanón in šternajst sto vojakov, in šla v Ameriko. Na vožnji čez morjé se nam ni nič posebnega primerilo. Ko smo bili kakih tri sto milj od reke svetiga Lovrenca, priletí naša barka s strašno močjo na nekaj. Zdelo se nam je, da je skala. Vergli smo svinec v morje, pa dasiravno je prišel že petsto sežnov glocko, vunder še ni bilo dna. Najbolj čudno se nam je pa zdelo in zapopasti nismo mogli, da smo veslo zgubili in da so se nam vse naše arble polomile. Dve ste tudi v morje padle. Eden mornarjev, ki je imel ravno z velikim jadrom

opraviti, je odletel najmenj tri ure dalječ, preden je v morje padel. Rešil je pa vunder s tem svoje življenje srečno, da je letéč v višavi, veliko morsko gós za rép vjel, ktera ga ni samo obvarovala, da ni močno v vodo padel, temuč priložnost mu je dala, jo okobaliti in na njenim herbtu tako dolgo plavati, da smo ga mogli spet na barko uzéti. Kako močno je barka se zadela, kaže to, da je vse ljudstvo s svojimi glavami v strop barke priletélo. Tu se mi je zgodilo, da je moja glava tako v strop priletéla, da mi je bila globoko v želodec potisnjena in več mescov je priteklo, preden sem jo spet na pravo mesto spravil. Še smo se vsi čudili in smo zmešani bili, kar se velik velik morski som pokaže, kateri se je na verhu morja na soncu grel in je zaspal. Zdaj smo zvedli, pri čem da smo. Pošasti je bilo tako malo všeč, da smo jo z barko v njenim pokoju motili, da ni samo s svojim repom ograjo barke razdrobila, ampak je ob enim tudi svidro (maček) s svojimi zobmi prijela in našo barko najmenj šestdesét ur dalječ vlekla. Bog vé kam bi bili prišli, če bi se ne bilo v našo srečo svidro vtergalo. Tako je som našo barko zgubil, mi smo bili pa ob svidro. Ko smo pa šest mescov potem v Evropo nazaj se peljali, smo našli tajistega soma skoraj na ravno tistim mestu mertvega po morju plavati in ne lažem se, ako rečem, da je bil pol ure dolg. Ker nismo mogli celega na barko vzeti, smo

mu samo glavo odsekali in kdo popiše naše veslje, ko smo ne le svidro ampak tudi čez štirideset sežnov dolgo verv v nekim njegovim votlim zobu našli? To je bilo edino, kar se nam je posebnega na tej poti primerilo.

Tretji zgoдек.

Enkrat sem bil v veliki nevarnosti, v medzemeljskim morji utoniti. Kopal sem se namreč enega dne popoldne poleti blizo mesta Masilie v morji, kar zagledam veliko ribo z odpertim gobcom silno urno proti meni plavati. Tu ni bilo nič muditi se, oditi pa tudi ni bilo mogoče. Brez odloga sem se kolikor mi je bilo mogoče vkup stisnil. Tako skupej stisnjen smuknjem ravno med njenimi zobmi naravnost v njeni želodec. Vsak si more misliti, da sem tukaj v tamoti tičal, pa vunder na gorkim. Ker sem začel pa ribo počasi v želodcu tišati, bi se me bila gotovo rada znebila. Ker sem imel dosti prostora, sem ji z becanjem in suvanjem kaj nagajal. Nič ji pa ni bolj nagajalo, kakor kadar sem svoje noge prav urno premikal, ko sem poskusil poljko plesati. Strašno, strašno je zakričala in se skorej navpik s polovico svojega života iz vode vzdignila. S tem si pa družega nič ni pomagala, kakor da so jo mornarji, ki so se ravno memo peljali, zagledali in kmalo potem z osmi umorili. Ko so jo na barko potegnili, so se posvetovali, kako bi jo razrezali, da

bi več masti dobili. Slišal sem ta pogovor in ker tudi laško umem, sem bil v neizrečenim strahu, da bi tudi mene z nožem zadéli. Zato sem se po mogočosti v sredo želodca postavil, kjer je bilo za več kot 12 ljudi prostóra, ker sem si mogel misliti, da jo bodo najpervo pri koncu začeli dréti. Kmaló sem se pa bati nehal, ko so jo začeli na vampu rezati. Koj ko je nekoliko svetlobe do mene prišlo, sem zavpil iz celega gerla, kako rad bi gospode poznal in vidil, da me bodo iz ribe rešili, v kateri bi mi bilo skorej poginiti. Ni mi mogoče popisati, kako so se čudili, ko so človeški glas iz ribe zaslišali. Še bolj so se pa zavzeli, ko so popolnoma nazega človeka iz ribe priti vidili.

Ko sem nekoliko jedel in pil in se v morji opral, sem plaval svojo obleko iskat, ktero sem na bregu tako našel, kakor sem jo pustil. Po moji pameti sem bil kake tri ure v želodcu ribe zapert.

Četerti zgoдек.

Angleška barka me je imela v Ameriko prepeljati. Ko smo kakih šest tednov na morji bili, je zletela barka z vsim, kar je na nji bilo, ker je bila z pulfrom obložena, ki se je menda unél, v višavo. Ko sem tako nekaj časa omamljen med zemljo in nebom plaval, sem padel v morje. Našel sem nekaj terdega pod sabo in ko sem bolj natanjko pregledal,

sem spoznal, da sedim na morskim somu. Ko sem na-nj priletel, ga nisem prav nič v njegovim pokoju motil. Bil je kakor mertev. To sem kmalo sebi v prid obernal. Snel sem verižico, na kateri sem navadno svojo uro nosil, s zavrata, oberzdam z njo soma in ga dobim tako v svojo oblast. Kmalo se je zbudil. Terdno sem prijél vajete, ga zbodem potem z ojstrogami, katerem se je, kakor dober konj vdal, in je šel zdaj kakor blisk po valovih. Zdalječ sem zagledal silno veliko barko na morji. V nekih urah sem jo došel, pa tako je bila visoka, da vojaki, ki so bili na nji na straži, mojega glasú zaslísali niso, če sem še tako močno kričal. Z znamenji sem se jim hotel razodéti. Pa tudi to ni nič pomagalo. En cel dan sem se že ob barki vozil, pa še nisem do njenega konca prišel, in niso me ne vidili ne slišali.

Mornarji, ki so bili na tej barki, so mogli biti velikani iz kakega neznanega dela svetá. Ne upam se jih popisati, ker bi mi, če bi vam tudi golo resnico povedal, ne verjeli.

Nazadnje so me zagledali. Pa komaj me spazi vojak, ki je bil na straži, kar prime poleg njega stoječo kanono, pomeri in strelí na mene. V mojo sréčo ni zadel ne mene ne moje ljube ribe, pa kugla je vunder nad mano v morje žvižgala.

Vsak človek ve, da nisem strahljivec. Pa kaj bi mi pomagalo, če bi bil serčen kakor Štempihar? — Prav nič ne! Razun svoje

sablje, ki sem jo imel vedno sabo, nisem imel nobenega družega orožja, in de bi pa ti Goliati s kanonami na mene streljali, mi je bilo moje življenje preljubo. Storil sem tedej urno sklep, poženem svojo ribo proti dnu in vsa vesela, da spet v svojo domačijo pride, je smuknila z mano v dno morja.

Ze več ur sem vedno navpik se doli peljal, in še vedno so žvižgale kugle nezmerne barke okrog mene; pa tako srečna sva bila, da ni nobena naji zadéla. Pa druga mi je žugala. Ko je bil namreč moj morski konj ves v svoji domačiji, je postal tako divji, da mi je skorej ušel. Ga vkrotit, mu zabodem ojstrobe tako globoko v straní, da mu je kri s curkom tekla. Pa še bolj sem ga razkačil in vse moči mi je bilo treba, da sem ga vkrotil. Nazadnje so mu vunder ojstrobe pomagale. Ker je toliko kerví zgubil, je začel slabéti in vkrotil se je. Dve velike z mazilom namazane obkladi sem mu položil na rane, da bi vse kerví ne zgubil in toliko mirneje sem šel dalje proti dnu, ker tudi kugel ni bilo več čutiti.

Četerto uro je začelo doli pod mano bolj in bolj svitlo prihajati, in to kar sem čez nekaj minut vidil, je bilo tako čudno, de ga vse svoje žive dni ne bom pozabil. Prišel sem namreč do glažovnatih tal, ki so bile obnebje spodnjega sveta in so ločile morje od krajev, v kterih so bili prebivavci. Zakaj morske device, ktere tukaj doli stanujejo, té zapeljive stvari zamorejo nekaj časa v vodi živéti,

večdel pa vunder na suhim živé in imajo prav vročo vročo kri.

Skozi te tla se je vidilo, kakor skozi zrak ali luft, in pod njo sem vidil tako lepo in obilno naturo, kakor se more le v kakih bukvah brati. Da je res kaj tacega na svetu, bi si ne bil nikolj sanjati dal, in tukaj sem vunder vse v resnici vidil.

Stopil sem s svojega morskega konja, ga privežem h kolu in išem vrat v lépi lépi vert. Dolgo jih nisem mogel najti; nazadnje me pa zagleda ena lepih devic, potaplja z lepim perstom na glažnato steno, in brez da bi bil vidil, kako se je zgodilo, se odpro vrata naglo naglo in notri sem bil; ne ene kaplice morja ni bilo skozi.

Prijazno in se prilizovaje mi je podala zala devica roko in mi obljubila, me povsod voditi in vse bogastva in zaklade tega kraljestva pokazati.

Najpervo so vidile moje oči dolgo versto poslopij; silno velike so bile in zdelo se mi je da so to hrami. In to so bili tudi. Tukaj so bile namreč vse reči, ki so se v sto- in stoletjih vtopile, skerbno spravljene, da bi se, ako bi njih gospodarji se kdaj oglasili, tajistim zopet nazaj dale. Vse je bilo z imenom nekdanjega lastnika zaznamovano, in reči smem, da ima marsikdo, ki na zemlji berač je, tu doli velike bogastva. Tudi ime svoje rodovine sem našel tu zapisano. Ogledal sem vse tu shranjene naše reči, in rad bi bil vzél

marsikaj, naj rajši pa vse sabo; ali kako bi bil to sabo spraval? Shranil sem samo eno škatlico z lepimi d emanti, ki niso bili dosti drobnejši kakor kurje jajca.  uvaj ni nič rekel zoper to. Dal si je pismo narediti, v katerem sem poterdil, kaj sem prejel.

Ko sva zopet na prosto prišla, nama pride cel roj družih morskih devic naproti. Ko so mene zagledale, so padle po meni, me vzamejo moji zali tovaršici, ktera pa ni bila nič lepši kakor vsaka njih. Šel sem zdaj iz ene roke v drugo; objemale so me in stiskale ter vpile: „Ostani pri meni, ne, pri meni, lepi fante! — Ostani moj mož!“

Bog vé, če bi me ne bile nazadnje v kose raztergale, da bi vsaka kaj od mene iméla; pa v mojo srečo mi je moja tovaršica pomagala. Rekla jim je, da ima ona najve i pravico do mene, in res so kmalo odjenjale. Rekla mi je zdaj, da naj popolnoma pri nji ostanem. Pa kakor je znala sladko prositi, ji vunder nisem hotel dovoliti. Nikakor se nisem mogel premagati, za vselej od meni podobnih ljudi ločen ostati. Obljubil sem pa, saj osem dni ostati.

Prav ves le dni sem imel v téh neznanih krajih, kamor je marsikter umerjo  prišel, kterih pa razun mene še nobeden ni zapustil. Letal sem brez pameti od veselja do veselja.

Ko mi je moja lepa prijateljica marsikaj od njenega rodu povedala in mi vse pokazala, kar je bilo tu viditi, mi je še enkrat rekla,

da nej pri nji ostanem. Vse, kar mi je pokazala, mi je vabilo, ondi ostati. Kdo je na zemlji, kateri bi se ne dal rajši pitati in bi ne živel v miru, kakor bi se trudil na zemlji. Nevém, kaj bi bil zvolil, če bi ne bil čutil, da me nekaj na persih tiši. Huje in huje me je tišalo in kmalo sem vedel, od kod to pride. Spoznal sem namreč, da mi ondašnji zrak ne tekne. Dosihmal sem shajal še z unim, ki sem ga bil sabo prinesel; pa to, kar sem ga še imel, je šlo h koncu, in zadušil bi se bil, če bi se bil le še petnajst minut mudil ostati.

Povedal sem to svoji prijateljici in sem jo lepo prosil, mi brez zamude neznane vrata odpréti, ako noče, da bi brez sape in koj mertev pred njo ne padel. Da bi jo lože premagal, mi mojo željo spolniti, sem ji obljubil, koj ko mi bo mogoče, se k nji nazaj verniti, in potem pa tudi polno barko zemeljskega zraka sabo pripeljati, da mi bo mogoče, vsaj eno leto pri nji ostati. „Ako ni drugač, da se morava ločiti,“ je rekla zala devica, „se pa verni! pa ne pozabi, predragi Kljukec, da je v globočini morja serce, ki za tebe gori. Pridi k meni nazaj, kadar se ti poljubi in z veseljem te bom sprejela.“ Pa té sladke besede niso zamogle me nazaj deržati. Slovo sem vzel po spodobnosti od morskih devic in od svoje prijateljice in ta me je še do meje spremila.

Ko sem spet v morje prišel, sem našel svojega soma še na tistem mestu, kjer sem

ga privežal. Ali uboga žival se mi je skorej popolnoma posušil, ker ni imela dosti živeža, ko sem jez vsega v obilnosti imel. V srečo mi je moja lepa devica bisago do verha napolnila; zvesto sem té dari s svojim tovaršem delil in veselje sem imel viditi, kako je že drugi dan spet tako okrogel bil, kakor je bil pred.

Dosti urneje sva plavala proti verhu, kakor proti dnu. Pa bolje bi bilo morebiti, če bi bila nekoliko ur pozneje na verh prišla. Komej sem se namreč spet s čistim zrakom nekoliko oživel, kar zagledam barko polno vojakov, ktere sem koj za morske tolovaje spoznal. To spoznanje me ni težko stalo, ker je najmenj 50 vatlov široko in dolgo ker-vavo rudeče bandero z barke vihralo, kakor če bi se bili veselili, kri prelivati.

Tolovaji mende niso dobro vidili ali so pa perspektive (rešpetine) zgubili, poklicali so namreč mene (ali pa mojega soma, ne vem koga), kakor sovražno barko in terjali, da nej bandero svoje dežele nategnem ali pa jadra zavežem. Se ve da nisem mogel ne tega ne unega storiti; pa na to tolovaji niso kar nič gledali; zakaj ko nisem koj njih volje spolnil, so začeli na mene streljati. Pa to mi ni serca vzelo. Vidil sem, da bi, ako bi me premagali, gotovo umreti mogel, in če bi se mi to ne zgodilo, bi me sabo v sužnost peljali. Sklenil sem tadaj, rajši kot prav junak umréti, kakor se kot sužnik v žareče pušave afrikanske odpeljati dati.

K boju za življenje in smert pripravljen spodbodem svojega soma krepko z ostrogami, da je ves divji se na tolovajsko barko zagnal. Urno se je obernila, da bi iz céle strani v mene streljala, pa enako urno in še urneje sem tudi jez svojega konja obernil, tako da sem 15 ali 20 sežnov blizo barke prišel, ktero so tolovaji oropali in k svoji barki privezali. To sem ročno v zvoj prid obernil in skočim na njo. Soma sem še enkrat dobro z oštrogami sunil tako, da je nekaj zavoljo tega nekaj pa zavoljo kugel tolovajske barke, ki so ga zadevale, ves oddivjan, na barko planil z široko raztegnjenim gobcom. Tako sva jez in moj tovarš tolovaje od dveh strani prijela. Bojevali smo se več ur in nazadnje sva bila tako srečna, sovražnika v dno morja pognati. To bi bil že pred lahko storil, če bi bil hotel. Pa v začetku sem bil dovoljin, tolovaje s strelom za strelom pozdravljati. Z eno roko sem basal kanon in streljal, z drugo sem pa veslal, tako da sem barko zdaj na to zdaj na uno stran obračal. Pa pri vsim tem nisem mogel kaj sovražniku. Tudi on se je dobro sukal. Prizadeval se je mojo barko s kaveljni k sebi potegniti in če bi mu bila sreča pomagala, bi bil jez mogel omagati; pa tega mu nisem pustil. Pri vsim tem mi je pa ta reč predolgo terpela. Skočil sem tadaj na poveršje svoje barke, izderem veliko arbljo in začnem po tolovajih tako neusmiljeno mahati, da so, ker se niso mogli ne

varovati ne rešiti, kmalo vsi zmešani bili in niso mogli več barke tako ročno sukati, kakor pred. To si je moj som v svoj prid obernal in šop! — na enkrat je imel ves sprednji dél sovražnikove barke v svojim gobcu. Skorej v tistim hipu mahnem še enkrat ves razdivjan z vso močjo po barki in jo prekoljem čez pol tako, da je kmalo potem eno polovico moj som požerl, druga se pa o strašnim vpitju tolovajev v dno morja se pogreznila. Brez usmiljenja sem jih vidil vtoniti. Pa ni dolgo terpelo, da se je vunder serce v mojih persih omečilo, ko sem zdaj tu zdaj tam vidil človeka glavo iz morja pomoliti in z vzdignjenimi rokami prositi: „Oh gospod Kljukec, usmilite se nas, rešite nas!“

Polovil sem tadaj jih, ki so po morji plavali in božja previdnost je tako ravnala, da vsih tolovajev ne eden ni rešen bil, unih pa, ki so na vjeti barki bili, ne eden ni ob življenje prišel.

Rešeni smo bili rés, pa samo za kratek čas. Brez živeža smo namreč na oteti barki bili. Tolovaji so vse na svojo barko preložili in je z njimi vtonilo. Tudi so tolovaji v tej barki veliko veslo razstrelili in plavala je tadaj kakor poleno v vetru po valovih morja. Ostal nam je pa vunder še moj zvesti som. Tolažil sem tedej rešene jim rekoč, da nej me le tu čakajo, kjer so zdaj, da jih bom mogel zopet najti, ker bom urno k prvemu mestu jezdaril bo barko, da nas bo rešila.

Podal sem se tudi res koj na pot, pa že drugo jutro sem v svojo žalost in s strahom vidil, da moj som bolj in bolj počasi plava in kmalo, sem se prepričal, da mora bolan biti. Skerbno mu pošlatam žilo in spoznam, da ga vročina zlo kuha. Bal sem se, da mi bo smert zvestega soma vzela in nič nisem mudil, mu kaj dati, kar bi mu želodeč sčistilo. Pa prepozno je bilo. Požerta barka je obležala mojemu tovaršu v želodcu in ga je silno tišala. Tudi me je votlo mermranje, ki sem ga iz ribe slišal, prepričalo, da požerti tolovaji še živé, ali pa saj, da niso vsi poginili. Posamne besede, ktere sem slišal, ali saj slišati mislil, so mi dale misel v glavo, da imajo gerdeži namen ali pa da so že začeli, si pot iz svoje ječe nadelavati. Kaj tacega pa je moglo mojemu somu bolj nevarno biti, kakor zobje, ki jih majhni otroci dobivajo. Nazadnje se je na stran vlegel in s silnim izdihljejem je izdihnil svoje veliko življenje.

Kaj mi je bilo zdaj početi? Svoje žive dni še nisem bil v taki zadergi. — Dalječ in dalječ ni bilo družega kakor nebo in morje, jez pa v sredi čisto sam z mertvim morskem somom?

Pa tudi zdaj me moja pamet ni zapustila. Ali nisem vedel, da ima moj som polovico barke v svojim želodcu in niso bili ostanki té barke tosti, me rešiti?

Serčno se lotim dela, odprem svoj pipec in prerežem vamp svojega tovarša. Nevarnost

boja, ki bi mi ga bilo z ujetimi tolovaji prestat, se mi zdaj ni velika zdela. Kdor ima junaško serce, tudi nikolj sovražnikov ne šteje. Pogumnost in serčnost pa tudi zvoje plačilo dobi. Ko sem na eni strani v somov vamp lezel, so si na drugi strani tolovaji iz njega pot naredili. Zadeli se nismo tedej. Vidil sem namreč ravno poslednjiga skozi luknjo zlesti, ko sem glavo skozi svojo pomolil, da bi se, kakor umen vojak, ozerl. Tako sem dobil srečno zaglade v svojo last, po katerih sem hrepenel in poslužil sem se jih tudi koj. Plan za to sem si že pred naredil in brez odloga sem ga izgotovil. Naredil sem si namreč mašino za letéti. Zakaj samo tako mi je bilo mogoče, urno in srečno na deželo priti. Ker sem znal plavati, kakor nihče, mi je ta umetnost prvo misel v glavo dala. Prav zložno sem sedel na širokim jermenu v sredi mašine, ktero sem kakor je bilo treba, ali nižjeje ali višjeje, na desno ali na levo, naprej ali nazaj lahko pognal. Tako sem letel tudi urno kakor lastovka v višavo. Naj prvo sem hotel visoko v oblake se vzdigniti, da bi vidil, kje in kam bi se najbolj varno doli spustil. Bil sem že blizo lune, kar me zadene nepričakovano nesreča. Ko sem namreč v drugo sapo prišel, sem menda pozabil perute svoje mašine prav naravnati. Veter se je v perute vjel tako, da jih nisem mogel več vižati in vertinc me je gonil po višavi, kakor slabo peresce. Resnično sam

moram reči, da sem še v vsih zaprekah svojega življenja svojo glavo obderžal, pa tukaj je nisem mogel. V glavi se mi je zmešalo. Čutil sem, kakor v težkih sanjah da padam, ali bom pa v morje ali na suho padel, nisem mogel razločiti. In kdo bi bil pa tudi razločiti mogel?

Ko sem se iz svoje omame zbrihtal, sem ležal na mehki postelji, ki je bila na sonce postavljena in dobra sreča me je na-njo položila. Vesel skočim z nje, tečem k morji in pošljem brez odloga barko k zapušenim svojim tovaršem. Vsi so bili rešeni in par tednov pozneje pridem srečno v južno Ameriko.

Peti zgoдек.

Ko sem bil še na Turškim, sem se večkrat v barčici po morju kratek čas delal. Celo veliko turško mesto in sultanov grad sem vidil. Enega jutra, ko sem lepoto in jasnost obnebja ogledoval, zagledam nekaj v višavi, kar je bilo kakor gosje jajce veliko. Še nekaj družega je v téj reči doli viselo. Kar vzamem svojo najboljšo in najdaljšo puško, brez ktere ne grem nikoli od doma, jo nabašem s kugljo in jo izstrelim v okroglo reč. Pa zastonj. Še drugič strelim z dvema kuglama, pa tudi zdaj nisem nič opravil. Še leko sem tretjič vstrelil, s šterimi ali petimi kuglami, naredim na eni strani luknjo in pripravim reč na zemljo. Mislite si, kako sem

se čudil ko je lep pozlačen voz, ki je na silno velikim balonu visel, kakih 12 komolcov od mene poleg moje barke padel. V vozu je sedel mož in polovica ovce, ki je bila kakor pečena. Ko se je moje čudenje nekoliko vleglo, sem obstopil voz in moža s svojimi ljudmi.

Možu, ki je bil Francoz, ste visele iz vsacega aržeta po dve silno lepe verižice od ure z lepimi velikimi kamniči, na katerih so bili gospodje in gospé namalani. Iz vsake luknje za gumbe (knofe) mu je visela zlata medalja, najmenj sto cekinov vredna, in na vsakim perstu je imel demantast perstan. V hlačah in suknji je imel polné možnjé cekinov. Moj Bog, sem mislil, ta človek je mogel človeškemu rodu silno velike dobrote skazati, da je tako s tacimi darimi obložen. Pa pri vsim tem je bil vunder zdaj tako preplašen, da je komaj besedice ziniti mogel. Čez dolgo se je zopet zbrihtal in povedal mi je to le: „Té voznje nad zemljo sicer nisem s svojo glavo in učenostjo iznašel, pa vunder sem imel serce, se v višave spustiti. Pred kakimi sedmimi ali osmimi dnévi — pozabil sem že prav kdaj — se vzdignem na Angležkim in uzamem ovco sabo, da bi tavžent in tavžentom zijalov čudne reči kazal. V mojo nesrečo se preverže veter deset minut potem, ko sem se vzdignil, in namest da bi me bil tje nesel, kjer sem se hotel zopet na zemljo spustiti, me je zagnal nad morje, kjer sem menda

tudi celi čas v neizrečeni višavi visel. Dobro je bilo, da z ovco nisem mogel komedij začeti. Zakaj tretji dan me je taka lakota nagnala, da sem mogel ovco zaklati. Ko sem bil takrat tako neskončno visoko nad luno in čez šestnajst ur pozneje nazadnje tako blizo sonca prišel, da sem si obervi osmodil, sem položil mrtvo ovco potem, ko sem jo iz kože djal, na tisto mesto voza, kjer je bilo sonce najmočnejše, ali z družimi besedami, kjer balon ni sence delal. Tako je bila v pol ure pečena. S to pečenko sem se celi čas živel.“

Tu je mož nehal govoriti in zdelo se mi je, da je reči okrog sebe ogledoval. Ko sem mu povedal, da je grad tu pred nami Sultanov grad in ta je do mesto veliko mesto Turčije, se je silno silno vstrašil, ker je mislil, da je kje drugej. „Da sem tako dalječ létel“, je rekel, „pride od tod, ker se mi je verv v balonu vtergala, s katero sem ga vižal. Ako bi ne bili vi v balon vstrelili in ga stergali, bi bil menda kakor turški prerok Mahomed do sodnjiga dne med nebom in zemljo visel.“ — Voz je dal potem veslarju, ki je barko vodil. Ovco je pa v morje vergel. Balon se je pa, ko je na zemljo padel, na drobne kosce raztergal.

Šesti zgoдек.

Ker imam še priložnost, gospodje, en poliček sprazniti, je rekel Kljukec, ko je svoj peti zgoдек končal, vam bom še nekaj po-

vedal, kar se mi je par mescov pred zgodilo, preden sem se v Evropo vrnil, nazadnje še nekaj družega.

Sultan me je poslal v Egipt v velikih opravilih, ki so bili pa taki, da so mogli večno skrivni ostati. Z veliko častjo in z mnogimi služabniki sem potoval po suhim. S potoma sem imel priložnost, še več prav pridnih služabnikov dobiti. Ko sem bil namreč komej par milj od Sultanovega mesta, zagledam majhnega drobnega človeka prav urno čez polje teči in vunder je imel možiček na vsaki nogi najmenj za petdeset funtov svinca privezanega. Čudil sem se mu in ga pokličem: „Kam, kam, tako urno prijatelj? in zakaj si otežuješ svoje noge tako?“ — Odgovoril mi je: „Pred pol ure sem šel iz Dunaja, kjer sem pri imenitni gospodi služil, pa sem slovo uzel. V turško mesto sem se namenil, službo iskat. Ker mi pa zdaj več ni treba tako urno teči, sem si svinca na noge navezal.“ — Dopadel mi je ta človek. Prašal sem ga, ali hoče meni služiti. Rekel je, da. Šli smo dalje in prišli smo v marsiktero mesto in v marsiktero deželo. Ne dalječ od poti na travniku je ležal neki človek tako tiho, kakor če bi bil spal. Tišal je le svoje uho tako pazljivo na zemljo, kakor če bi bil hotel peklenške prebivavce poslušati. „Kaj poslušáš prijatelj.“ „Iz dolzega časa poslušam travo, kako raste.“ — „Ali pa znaš to?“ — „O to je mala reč.“ — „Pojdi tedej k meni služiti,

prijatelj, kdo vé, kaj bo včasih pri meni poslušati treba! Poskočil in šel je z mano. Ne dalječ od ondi je stal na griču z namerjeno puško lovec in je streljal v višavo. — „Bog daj srečo, Bog daj srečo, gospod lovec! Kaj pa streljaš, ko ni ničesar viditi.“ — O, poskušam samo to novo puško. Na verhu zvonika sv. Štefana na Dunaju je sedel vrabec, vstrelil sem ga ravno kar.“ Kdor vé, kakšen prijatelj lovstva da sem, se ne bo čudil, da sem korenjaškega lovca kar objel. Da sem se vse prizadjal, tudi tega v službo vzéti, si vsaki lahko misli. Šli smo potem skozi marsiktero mesto in pridemo nazadnje memo Libanonske gore. Tu je stal pred velikim cedrovim gojzdom cverst korenjak, in je vlekel verv, ki je bila okrog célega gojzda ovita. „Kaj vlečeš prijatelj?“ ga prašam. — „O, lesá za poslopje bi imel dam pripraviti. Pozabil sem pa sekiro doma. Pomagati si moram, kakor gre.“ — Ko je to izgovoril, je potegnil z enim potegljajem celi gojzd, eno miljo velik, kakor bilko pred mojimi očmi na tla. Vsak si vé kaj sem storil. Ne bil bi ga spustil tega tiča za nič ne. Ko smo potem počasi v Egiptovsko deželo prišli, je vstal tak vihar, da sem se bal, da bom z vsimi svojimi konji, vozovi in služabniki v višavo zletel. Na levo naše poti je stalo sedem mlinov na sapo po versti, katerih lopate so se tako naglo okrog vretén vertile, kakor vreteno najurneje predice. Ne dalječ od ondi je stal na desni strani silno

širok človek, in je tišal s kazavcom svojo desno nosnico. Ko nas je v taki sili in takim viharju capati vidil, se je na pol obernil in nas je tako ponižno pozdravil, kakor vojak svojega generala. Naenkrat ni bilo nobene sapice več čutiti in vsi mlini so se vstavili. Ves začuden nad tem zavpijem: „Kaj je? Ali imaš vruga v sebi ali si sam vrug?“ — „Ne zamerite, žlahtni gospod!“ mi je odgovoril, „druzega ni nič, kakor svojemu gospodarju, tam mlinarju, sem malo sapice delal. De bi ne bil vsih sedem mlinov perkucnil, sem mogel eno nosnico zatisniti.“ — „Ej, ta človek je kaj vreden!“ sem si mislil na tihim. „Ta se bo dal porabiti, kadar enkrat dam prideš in ti sape zmanjka, ko boš vse te čudne reči pripovedoval, ki so se ti na potovanju po suhim in po vodi primerile.“ Kmalom sva se vdinjala. Pustil je mline in z mano šel.

Ravno čas je bilo zdaj v Kairo priti. Koj ko sem svoje opravke ondi opravil, sem vse svoje, razun novo vdinjanih, spustil in se nazaj vernil. Ker je vreme silno prijetno in imenitna reka Nil kaj lepa bila, sem barko najel in se po vodi v Aleksandrijo peljal. Dva dni je šlo vse po sreči. Gotovo ste že večkrat od povodinj slišali, ktere Nil vsako leto naredi. Tretji dan je začel Nil kaj silno rasti in četrti je bila vsa dežela na levo in na desno več ur dalječ pod vodo. Peti dan po sončnim zahodu se zaplete moja barka naenkrat v nekaj, kar sem za germovje imel.

Ko se je prihodnje jutro dan naredil, sem vidil se od vsih strani od mandeljnovega drevja obdanega, ki je bilo polno zrelih sladkih mandeljnov. Ko smo žnoro vergli, smo vidili, da smo najmenj šestdeset komolcov nad zemljo in da ni bilo mogoče ne naprej ne nazaj iti. Okoli osme ali devéte ure, toliko je moglo biti, kakor sem na soncu poznal, vstane naenkrat vihar, kateri je našo barko vso na eno stran nagnil. Vodo je zajela in potopila se in ne slišal ne vidil nisem dolgo nič od nje, kakor bote koj slišali. V našo srečo smo se vsi oteli, namreč osem mož in dva fanta, ker smo med veje dreves zlezli. Tu smo ostali tri dni in smo se samo z mandeljni živili. Pijače nam ni manjkalo. Čez tri tedne po naši nesreči je voda spet tako urno splahnila, kakor je zrastle, in šest in dvajseti dan smo bili zopet na zemlji. Naša barka je bila pertva, ki smo jo zagledali. Kakih dve sto stopinj od ondi je bila, kjer je vtopila se. Ko smo vse, kar smo potrebovali, na soncu posušili, in sabo vzeli, smo šli spet cesto iskat, ki smo jo zgrešili. Kakor sem natanjko prevdaril, nas je voda kakih sto in petdesét milj čez verte in njive zanesla. Čez sedem dni smo prišli do Nila, ki je zdaj spet v svojimrodu tekkel in povedali smo poglavarju, kako se nam je godilo. Ta nam je dal prijazno vsega, kar smo potrebovali in peljati nas je dal s svojo barko. V šestih dnéh smo prišli v Aleksandrio, od kodar smo

se na Turško prepeljali. Sultan me je prav milostivo sprejel in še clo svoje žene mi je pokazal, kar se nikomur pred mano ni storil.

Pri Sultanu sem, kar sem se iz Egipta vernil, vse in vse veljal. Ni mu bilo mogoče berz méne živeti, in vsak dan sem mogel pri njem kositi in večerjati. Reči vam moram, gospodje, da ima turški cesar najboljše jedi med vsimi drugimi. Pijač pa ne, ker, kakor je znano, Mohamedova postava Turkom vino prepoveduje. Očitno ne pije nihče vina. Kar se očitno ne zgodi, se vunder včasi na skrivnim zgodi. In vkljub prepovedi vé vunder marsikter Turk tako dobro, kakor marsikdo pri nas, kako se kozarc dobrega vina prileže. In to je tudi Sultan vedel. Pri kosilu in večerji ni dobil nihče vina povohati. Po jedi je pa Sultana navadno flašica dobrega vina v njegovi stanici čakala. Enkrat mi pomigne skrivaj, da nej z njim grem. Ko sva bila sama, uzame iz omarice flašico ter reče: „Ključec, vem, da se vi kristjani na kozarc dobrega vina dobro umite. Tu imam še eno samo flašico Tokajca. Tacega še nikolj v svojim življenju niste pili.“ — Potem je natočil meni in sebi in terčila sva. — „No, kaj pravite? Jelite, da je roba?“ — „Vince je dobro, mogočni gospod“, mu odgovorim, „pa če mi ne zamerite, vam moram povedati, da sem na Dunaju dosti bolje pil. Saperlot! Če

bi tega vi pili.“ — „Prijatelj Kljukec, poznam vas kot poštenega moža, pa nemogoče je, da bi kak drug Tokajc bolji bil. Zakaj dobil sem že davno samo to flašico od nekega ogerskega grofa, ki mi ga ni mogel prehovliti.“ — „Kaj še, gospod Sultan! Tokajc in Tokaire, to je razloček. Gospodje Ogri se ne prehité s posebnimi darmi. Kaj stavite in pripravim vam v eni uri po ravni poti naravnost iz cesarskega hrama flašo Tokajca, ki se bo drugač vbrisal.“ — Kljukec, mislim, da bledete.“ — „Ne bledem. Naravnost iz cesarskega hrama vam pripravim v eni uri flašo Tokajca, memo ktereга nej se ta cviček skrije.“ — Kljukec, Kljukec! za norca me hočete iméti; to vam pa prepovem. Poznam vas sicer kot prav resničnega moža, pa zdaj si moram vunder misliti, da otrobe vežete.“ — „Eh, kaj to, gospod Sultan. Sej se da poskusiti to. Ako ne spolnim svoje besede — sej veste kako vsako laž sovražim — mi dajte glavo odsekati. Po moja glava ni zel-nata glava. Kaj pa nasproti postavite?“ — — „Tu je moja roka. Deržal vas bom pri besedi. Zakaj za norca imeti se tudi svojemu najljubšemu prijatlu ne pustim. Ako mi ne pripravite do štirih flaše Tokajca, vam bo brez milosti glava odletéla. Ako pa svojo obljubo spolnite, si smete iz mojega zaklada toliko zlata, srebra, biserov in zlahtnih kam-nov uzéti, kolikor jih najmočnejši človek more nesti.“ — To se da slišati!“ odgovorim jez,

prosim za pero in tinto in pišem čuvaju cesarskih vin Terezie to le pismice:

„Gospod! ker mi je dobro znano, da imate v hramu Tokajsko vino, mi ne zamerite, ker vas prosim in potem človeku, kateri vam to pismice izroči, ga flašo poslati, pa najboljšega. Stavil sem in za glavo mi gre. Če vam zamorem s čem vstreči, sem vedno pripravljen in ostanem i. t. d.“

Ker je bilo že pet minut čez tri, sem dal pismice kar rezpečateno svojemu tečaju, ki si je mogel svinec z nog odvezati in jo brez odloga na Dunaj vrezati. Potém sva jez in Sultan, bolje vino pričakovaje, njegovo flašico do dna spraznila. Ura je bila eno čertert, pol, bila je tri četerti in še ni bilo tečaja ne slišati ne viditi. Začelo mi je že vroče prihajati; zakaj zdelo se mi je, da je Sultan že včasi po žnori pogledoval, da bi rabeljnu pozvončkal. Dovolil mi je sicer še, malo na vert iti se hladit; pa šla sta za mano tudi dva služabnika, ki me nista izpred oči pustila. V tem strahu in ker je samo še pet minut do šterih manjkalo, sem poslal urno po svojega poslušavca in streljca. Koj sta prišla, in poslušavec se mi je mogel na zemljo vleči in poslušati, ali že tečaj ne pride. Pa kako sem se vstrašil, ko mi pové, da tečaj nekje dalječ terdno spi in na vso moč smerči. Komaj je streljec to slišal, kar steče na grič in je na perstih stoječ se povsod ozeryl, in reče

urno: „Pri moji ubogi duši! tam léží lenuh pod hrastom pri Belim gradu in flaša poleg njega. Počakaj, jez te bom pošegečkal!“ — In to izgovorivši pomeri s svojo puško in vstrelji v verh hrasta. Toča želoda, listja in vej pade na spanca, ga zbudí in prižene, ker se je sam bal, da je čas skorej zaspal, tako urno, da je še pol minute pred šterimi s flašo in pismom prišel. To je bilo veselje! — Oj, kako se je oblizoval Sultan! — „Ključec!“ je rekel, „ne smete mi zameriti, če to flašo sam za sebe ohranim. Vi ste na Dunaju v večji milosti, kakor jez! Še več jih bodete lahko dobili.“ To izgovorivši je zaperl flašo v omaro, jo zaklenil, ključ sabo uzel in zakladniku pozvončkal. Oh kako mi je to lepo v ušesa zvonilo! — „Stavo vam moram plačati.“ Rekel je zakladniku, ki je prišel: „Tukaj nej vzame moj prijatelj Ključec toliko iz mojega zaklada, kolikor zamore najmočnejši človek nesti!“ — Zakladnik se je pripognil svojemu gospodu noter do tal s svojim nosom, meni je pa Sultan prav po bratovsko roko potresel in naji oba je spustil.

Lahko si mislitie, da se nisem prav nič opotavljal, storiti, kakor mi je bilo rečeno. Poklical sem svojega močnega služabnika z njegovo vervjo in sem šel v zaklad z njim. Kar je moj močni potem, ko je svojo culjo povezal, še ondi pustil, po to bi težko kdo vas iti hotel. Naravnost proti morji sem hitel s svojo bero, najamem najmočnejšo barko, ki

jo je bilo dobiti, in odrinem dobro preskerbljen, da bi v varnost spravil, kar sem nalovil, preden se je kaj zopernega primerilo. Kar sem se bal, to se je zgodilo. Zakladnik je zaklad do kraja odpert pustil — pa tudi treba ni bilo več, ga še zapérati — teče kakor norec k Sultanu in mu pové, kako sem po njegovih besedah vse storil. Lahko si mislite, kako je Sultan pisano gledal. Kmalo mu je bilo žal, da se je tako prehitel. Zapovedal je tadaj koj z vsimi barkami za mano iti in mi povedati, da nisva tako stavila. Nisem bil še dve milj daljéč, že zagledam vse Sultanove barke za mano, in rečí moram, da se je moja glava, ki se je komaj vterdila, spet majati začela. Pa zdaj je bil moj vetrovc pri rokah. Rekel je: „Ne bojite se žlahtni gospod!“ Stopil je potem na zadnji konec barke, tako, da je imel eno nosnico proti turškim barkam, eno pa v naše jadro obrnjeno, in je toliko vetra naredil, da niso le turške barke vse polomljene nazaj zagnane bile, ampak tudi da je moja barka v kratkim na Laško prišla. Tode le malo mojega bogastva je prišlo méni v prid, ker so me tolovaji cisto oropali.

Zdaj pa gospodje, sem prav rés že zaspán. Vošil jim je tadaj vsim lahko noč.

Sedmi zgodék.

Več večerov so potem spet Kljukca prosíli, svoje lepe in prijetne zgodke pripovedo-

vati; pa zastonj. Lepo navado je namreč imel, nič ne storiti, če se mu ni ljubilo. Nazadnje pa je prišel večer, po katerim so vsi tako hrepenéli. Sladko smehljane je bilo gotovo znamenje, da jih bo Kljukec uslišal.

Gotovo ste slišali, kadaj je šel kapitan Pipež novih dežel iskati. Spremil sem ga ne kot oficir, ampak kot prijatelj. Ko smo že precej dalječ v severne kraje prišli, sem vzel svoj perspektif in ogledoval reči, ki so bile okrog mene. Kake pol ure pred nami je plavala cela gora ledú, višej kakor naše barke arblje, na nji sem vidil dva ledna medveda, ki sta se, kakor sem mislil, hudo ruvala. Obesel sem tadaj koj svojo puško čez ramo in grem proti ledu; našel sem pa, ko sem verh gore prišel, silno težavno in nevarno pót. Večkrat sem mogel čez strašne prepade skočiti, na družih mestih je bil pa led tako gladek kakor zerkalo, tako da sem vedno padal in ustajal. Pa sem vunder tako dalječ prišel, da sem medveda doséči mogel, in vidil sem tudi, da se nista ruvala, temuč le igrala. Prerajtal sem že, koliko so nju kože vredne; zakaj vsak je bil vsaj tako velik kakor pitan vol; pa ko sem ravno hotel puško va-nju pomeriti, mi spodletí desna noga, padem znak in ob zavednost sem bil kake pol ure. Mislite si moj strah ko sem se zbudil in vidil, da me je eno strašnih zverin na moj obraz obernila in me ravno za moje nove jerhaste hlače zgrabila. Gornji del mojega ži-

vota je bil pod njenim trebuhom in moje noge so naprej molile. Bog ve, kam bi me bila zverina vlekla bila; pa izlekel sem svoj pipec iz hlač, ta je bil, ki ga tukaj vidite, ga zaderem v njeno levo zadnjo tace in odrežem kar tri kremplje. Spustila me je koj s strašnim rjoenjem. Napel sem svojo puško, jo sprožim v ležečega medveda in padel je na led. Vstrelil sem sicer eno teh kervolokih zverin, zbudil sem pa tudi jih več tavžentov, ki so v okolici na ledu spali. Vsi so jo kar proti meni pribrenkali. Časa nisem smel nič zgubiti. Zgubljen sem bil, ali pa mi je kaka nagla zvijača mogla pomagati. Dobil sem jo. V polovici časa, ki ga vajen lovec potrebuje, da zajca na méh odére, slečem mertvemu medvedu njegovo sukno, se zavijem v njo, in vtaknem svojo glavo ravno pod njegovo. Komej sem to opravil, je bila že cela tropa okrog mene zbrana. Vročé in mraz mi je bilo v temu kožuhu. Pa zvijača mi je izšla popolnoma. Po verstí so prišli, so me ovohali in mislili so, da sem prav medved, njih brat. Tudi mi ni nič manjkalo, kakor prava velikost, de bi bil ves njim enak. Pa več mladičev je bilo med njimi, ki niso bili dosti večí. Ko so vsi mene in truplo svojega rajnciga tovarša ovohali, smo se prav dobro sprijaznili. Tudi sem jih znal v vsim prav dobro posnemati, samo v mermranju, rjoenju in ruvanju so me presegli. Dasiravno sem bil kakor medved, sem bil vunder le človek. Preudarjati sem

začel, kako bi zamogel to prijaznost v svoj prid obrniti.

Nek star zdravnik mi je nekdam povedal, da v herbtanc zbosti koj umori. Sklenil sem tadaj to poskusiti. Uzel sem svoj nož v roko in ga sunem največjemu medvedu za plečem v tilnik. To je bilo kaj težko in bal sem se, da sem se ves tresel. Zakaj to je bilo gotovo: če bi zverina ne cerknila koj, bi me v drobne kose raztergala. Pa srečen sem bil. Medved se je zvalil mertev pred mene, brez da je čerknil. Sklenil sem tadaj, z vsimi družimi tako storiti. Lahko me je stalo; zakaj dasiravno so vidili svoje brate na desno in na levo pocepati, si vunder niso nič hudega mislili. Nobeden ni vedel, zakaj tako cepajo in to je bila njih in moja sreča. Ko sem jih vse tako mertve vidil, sem se mislil kakor Simsona, ko je toliko sovražnikov pobil. Da bi vse v kratkim spravil, sem se vernil na barko in sem vzel toliko ljudi sabo, da so mi pomagali, kolikor jih je bilo treba, medvede s kože djati in plečeta in stegna na barko znositi. V nekterih urah smo to storili in barko naložili. Ostanke smo v vodo pometali, dasiravno bi bili osoljeni tudi tako dobri kakor stegna.

Ko smo dam prišli, sem poslal nekaj plečet najimennitnim gospodom na Angležkim, nekaj kupcòm, drugo pa svojim posebnim prijatlom.

Vsi so mi bili hvaležni.

Medvedove kože sem poslal rusovski cesarici. Tudi ta se mi je v posebnim pismu zahvalila in povabila me je na Rusovsko. Pa pisal sem ji, da me ne mika tako dalječ iti.

Osmi zgodok.

Drug pot sem se peljal iz Angležkega v Indio. Psa sem imel pri sebi, kateri ni bil z zlatom izplačati. Nikolj me ni goljfal. Enega dne, ko smo se bili še najmenj tri sto ur od susega, se je nastavil moj pes. Skorej eno celo uro sem ga gledal s čudenjem, in povem to vsim oficirjem barke rekoč, da moramo blizo dežele biti; zakaj moj pes sledi zvir. Vsi so se mi smejali, pa zavoljo tega nisem nehal, vse dobro od svojega psa misliti.

Po dolgim besedovanju rečem kapitanu krepko, da nosu svojega psa več zaupam, kakor očém vsih, kar jih je na barki, in da, ako se mu poljubi, stavim sto cekinov, da bomo perve pol ure divjad vidili. Sto cekinov me je ravno vožnja stala.

Kapitan, kakor duša dober mož, se je začel zopet smejati in rekel je našemu zdravniku, mi žilo pošlatati. Storil je to in povedal, da sem popolnoma zdrav. Potem sta več časa nekaj šeptala, kar sem skorej vse dobro razumil.

„Meša se mu malo,“ je rekel kapitan, „pošteno se ne morem v stavo podati.“

„Jez pa drugač mislim,“ mu odgovori zdravnik. „Prav popolnoma je zdrav. Zaupa

le samo več vohanju svojega psa, kakor pa umu vsacega oficirja. — Zgubil bo na vsako vižo, pa prav se mu zgodi.“

„Taka stava ne more,“ je govoril kapitan dalje „po moji pameti prav poštena biti. Še veči čast bo pa za mene, če mu potem duarje spet nazaj dam.“

Med tem pogovorom je moj pes zmiram terdna stal in mi je moja misel še bolj vterdil. V drugo sem mu rekel, da stavim in vdal se je v to.

Komej sva si v roko segla, kar so nekteri mornarjev, ki so v dolgim zadej za barko privezanim čolnu silno veliko ribo ubili, katero so tudi koj na barko zlekli. Začeli so ribo mesariti in glejte! kaj smo našli v nji? Ne menj kot 6 parov živih jerebic v ribnim želodcu.

Te uboge živali so bile že tako dolgo v ribnim želodcu, da je ena jerebica na petih jajcih sedela, katerih eno je bilo ravno izvaljeno, ko so ribo razparali.

Tega mladega tička smo zredili pri majhnih mačkah, ki so par minut pred na svet prišle.

Stara mačka ga je tako rada iméla, kakor vsako svojih mladih, in silno nevoljna je bila, če je jerebica pre dalječ letela in se ni kmalo vernila. — Med unimi šterimi so bile šteri jerebice, katerih je vedno najmanj ena jajca valila, tako da smo na celi poti vedno obilo divjadi jesti imeli. Zvestemu psu sem dal vsaki dan iz hvaležnosti za sto cekinov, ki

sem jih po njem dobil, košice, včasih pa tudi celega tiča.

Deveti zgodok.

V poslednji vojski Anglezov s Španjolci sem se peljal po morju v terdnjavo, Gibraltar z iménom, katero so Španjolci oblegali, svojega starega prijatla, nekega generala, obiskat, kateri je to terdnjavo tako hrabro branil, da si je slavo pridobil, ki bo njegovo imé sto in sto let spremljevala. Veselje, da sva se zopet vidila, sva samo madva občutila in popisati se ne da; in ko se je to nekoliko ohladilo, sem šel z generalom po terdnjavi, viditi kakošna je in kako se oblegovavci sučejo. Z Angležkega sem silno dober peršpektiv prinesel. Z njim sem vidil, da se je sovražnik ravno pripravljal, veliko kanono s kuglo šest in trideset funtov težko na mesto vžgati, kjer smo stali. Povedal sem to generalu. Tudi on je pogledal skozi moj peršpektiv in spoznal, da imam prav. Z njegovim privoljenjem sem dal kar kanono z osem in štirideset funtov težko kuglo nabasano pripeljati, in jo naravnam — zakaj kanonir sem, brez da bi se hvalil, da mi ga ni bilo para — tako natanjko, da sem si bil zvest zadéti.

Pazil sem na sovražnika oestro, in ko sem vidil, da hoče vstreliti, sem dal tudi jez znaminje, vstreliti. V sredi poti ste se obé kugli tako strašno zadele in s tako močjo, da je sovražnikova kugla silno nazaj odletéla,

da ni samo možu, ki jo je izstrelil, glavo čisto posnela, ampak tudi šestnajst drugih glav z vratú snéla, ki so ji na pot prišle. Letéla je naravnost v Afriko. Preden je pa čez morje prišla, je letela skozi tri po versti stoječe barke, potem še dve sto milj dalječ v deželo, vdari nazadnje skozi streho kočé nekega kmeta, zbije neki stari babici, ki je z odpertimi ustmi znak ležala in spala, zobé, ktere je še iméla, in obtiči nazadnje v gerlu ztare žene. Njeni mož, ki je kmalo potem dam prišel, je hotel kuglo izleči. Ker je pa ni mogel, ji je kar z žokovnikom v želodec porinil, iz kterega je potem po svoji poti prišla.

Ta kugla je svojo službo prav dobra opravila. Ona ni samo sovražnikove po njeni poti nazaj pognala, ampak je tudi po mojim namenu naprej šla, je vergla sovražnikovo kanono, ki je hotla nas naiti, iz kól s tako močjo, da je, ko je v barko priletéla, dnu barke prebila. Barka je vodo zajela in se s tavžent mornarjev in kdo vé, s koliko vojakov, ki so bili na nji, potobila. To ni bilo nič vsakdanjega. Pa nimam želje, to samo sebi v čast pripisati. Nihče pa ne more tajiti, da gre meni čast, da sem jez si to zmislil. Pa tuti sreča je k temu pripomogla. Spoznal sem namreč pozneje, da je imela naša kanona eno mero pulfra več kakor sicer. In samo to ji je moglo tako moč dati, posebno da je sovražnikovo nazaj zagnala.

General mi je rekel, če hočem oficir biti. Zahvalil sem se mu za to in zadovoljin sem bil s hvalo, ktero mi je tisti večer pri večerji priča vsih oficirjev skazal.

Ker sem imel Angleze silno v časti, sem sklenil, terdnjave ne pred zapustiti, kakor da jim bom še s čim vstregel. Čez tri tedne sem imel priložnost to storiti. Preblekel sem se po španjolsko, se splazim ob eni po pol noči iz terdnjave in pridem srečno v sovražnikov tabor. Ondi grem v šotor, v katerim se je veliki španjolski general z svojimi oficirji posvetoval, kako bi zjutraj na terdnjavo vdarili. Moja obleka me je varovala. Nihče me ni vun gonil, in vse sem mogel slišati, kar se je godilo. Nazadnje grejo spat, in kmalo sem slišal še clo straže smerčati. Koj sem začel svoje delo. Snel sem vse kanone, najtežje kakor najmanjše s kól in jih veržem tri milje dalječ v morje. Ker nisem imel nobene pomoči, je bilo to najtežje delo mojega življenja. Ko sem to dokončal, sem zlekel vse kola v sredo tabora, in da bi kolesa ne ropotale, sem jih znosil po dva in dva pod pazdih na kupec tako visok, kakor je bila naša terdnjava. Potem sem kresnil s kosam zlomljene kanone za kugle osem in štirideset funtov težke po kremenu, ki je dvajset komolcov globoko pod zemljo v starim zidu tičal, da so se strašne iskre pokazale, vžgem netilo in podkurim céli kupec.

Kar je najrajše gorelo, to sem položil najzdolej in tako je bilo vse v enim hipu v plamenu. Da bi vso krivico od sebe odvernili, sem bil

pervi, ki sem hrup naredil. Ves tabor je bil, kakor si morate misliti, v strašni zmešnjavi in sploh so mislili, da so bile straže podkupljene in da je moglo najmenj sedem ali osem regimentov iz terdnjave priti, da so vse to tako strašno vgonobili. Neki učen mož pise v svojih bukvah, da so Španjoljci silno veliko zgubo po ognju v taboru iméli. Pa ne vé, zakaj. Tega pa tudi ni mogel véditi, ker še te reči nikomur nisem povédal, in tudi generalu, svojemu prijatlu ne, dasiravno sem jez sam to noč terdnjavo réšil. Španjoljski general in vsi njegovi ljudjé so v prvim strahu péte pokazali, in so, bréz da bi se bili vstavili, šternajst dni naprej in naprej nevém doklej. Tudi jim je ta strašni ogenj tak strah naredil, da tri mesce nič nič niso ne jedli ne pili.

Kaka dva mesca potem sedim enega jutra z generalom pri mizi, kar pribombna bomba na mizo. General je šel, kakor bi bil vsak drug storil, kar iz stanice, jez pa uzamem bombo, preden se je razletela, in jo nesem naverh skale. Od tod sem vidil na nekim griču blizo sovražnikovega tabora precej ljudi, spoznati pa nisem mogel, kaj so v namenu iméli. Pogledal sem tedaj s svojim perspektivom in vidil sem, da sta en general in en oberst naših ljudi, ki sta zvečer še z mano večerjala, in se po pol noči kot ogleduha v španjoljski tabor splazila, sovražniku v pést prišla in ravno so jih hotli obesti. Predalječ je bilo, da bi bil mogel bombo z roko do tistega mésta vréči. Po sreči se spomnim,

da imam fračo v aržetu, ktere se je rajnci David zoper velikana Goliata tako sréčno poslužil. Dénem tedej svojo bombo v njo in jo veržem ravno med tiste ljudi. Ko je padla, se je tudi razletela in pobila vse razun generala in obersta, ki sta bila v nju sréčo že v kviško potegnjena. Kos bombe je pa ravno pod kol priletel, na kterim sta viséla, in ga je poderl. Naša prijatla sta komej čutila, da sta na tléh, kar sta se začela pogledovati, kaj je to, in ker sta vidila, da je straži, rabeljnu in vsim najpervo misel v glavo prišla, smert storiti, sta eden družega razvezala, proti morju stekla, v španjoljsko barko skočila in mornarje posilila, ju v eno naših bark peljati. Kmalo potem, ko sem ravno generalu to zgodbo pripovedoval, prideta srečno, in veselo smo si srečo vošili in tisti večer obhajali.

Na obrazih vam berem, da bi radi slišali, kako je ta frača v moje roke prišla. Poslušajte, kako se je to zgodilo. Zvedite, da sem jez naslednik gospe Urie, ki je bila velika prijatlica kralja Davida. Oče mojega rodú je bil neki silno učen mož. Imel je pa, kakor vsi učeni in neučeni svoje muhe v glavi, najmenj je pa terpel, da bi mu bila zoper govarjala; ona je pa iméla napake svojega spola; zakaj povsod in v vsih rečéh je hotla ona prav iméti. Z eno besedo, ločila sta se. Mnogokrat mu je od frače pripovedovala, kot od velicega zaklada, in za dobro je spoznala, jo menda v spominj sabo vzéti. Preden je pa še iz dežele prišla, je pogrešil mož fračo in celih šest vojakov je pognal za njo.

Sukati je pa znala fračo tako dobro, da je enega izmed zasledovavcov, ki si je menda hotel kaj zaslužiti, na ravno tisto mesto čelo zadela, kamor je David Goliata kušnil. Ko so ga tovarši mertvega na tla pasti vidili, so se nekaj časa posvetovali, kaj storiti, in sklenili so, se lepo vrniti in doma povedati, kaj se je zgodilo. Gospá je za najboljše spoznala, pred ko je mogoče bilo v Egipt zbežati, kjer je mnogo prijatlov in znancov iméla. Ondi je več časa živelá in preden je umerla, je zapustila to imenitno fračo nékemu sinú nekega žlahtnika, in po njem je prišla po ravnim rodu do mene.

Moj oče, ki so mi to fračo kratko pred mojim obhodom na Španjoljsko v testamentu izročili, so mi ta le zgódek povedali, kterega so tudi večkrat svojim prijatlom pripovedovali in vsaki mora verjéti, da je resničen, kdor je starega moža poznal.

„Živel sem,“ tako so moj oče govorili, „popotovaje dalj časa na Angležkim. Enega dné grém se ob morju sprehajati. Kar jo pridere huđ morsk konj, divij kakor zlodi, proti meni. Nič družega nisem imel pri sebi, kakor fračo, s katero sem tako ročno zverini dva kamna v glavo zadigal, da sem ji obe očési izbil. Potem jo mahnem po herbtu in poženem v morje. Zakaj od tistih malov, ko sem morskega konja oslepil, je bil ves krotek, kakor ovca. Oberz-dal sem ga namest z ujzdo pa s fračo in nesel me je potem čez morje. Preplavala sva pred ko v treh urah morje, ki je bilo čez trideset ur

široko. Pri morji sem ga v nekim mestu potem za sedem sto cekinov nekemu gostinčarju prodal, ki ga je ljudem kazal in tako lepe duarje prejel.“

„Kakor je bilo moje potovanje čudno,“ so moj oče dalje pripovedovali, „tako so bile reči še bolj čudne, ktere sem na tej poti vidil. Morski konj, na katerim sem sedel, ni plaval, ampak je neizrečeno urno po dnu morja derjal in milione in milione rib pred sabo podil, ki so bile vse drugačne, kakor so navadne. Nekatere so imele glavo v sredi života, druge na koncu repa. Nekatere so v krogu vkup sedele in neizrečeno lepe pesmi péle; druge so zidale iz čiste vode najlepši hiše, v ktérih je nekaj, kar sem si misliti mogel, da ni bilo nič družega, kakor najčistejši ogin, v najlepših farbah sem ter tje tekalo. V nekterih predalih té hiše so se ribe derstile, v družih mlade valile in še v družih so pa mlade ribe šolo iméle.“

„Prišel sem tudi čez silno visoke gore, ki so bile gotovo tako visoke, kakor so snežniki. Ob skalah so rastle mnoge velike drevesa, na kterih je rastla repa, korenje, retkev, pa tudi morski polži, raki in take reči so rastle na njih. Nekatere téh reči so bile tako velike, da bi jih velik voz komaj peljal in najmanje so bile tolike, da bi jih terdu mož komaj nesil. Drevesa z repo so bile najbolj rodovitne, raki in polži so bili pa največji. — Bil sem tako petsto sežnov globoko v morji, kar mi je začelo nekakošno težko prihajati, ker mi je začelo sape zmanjkovati. Srečal sem včasi s svojim konjem tudi

velike ribe, ktere so bile pri volji, naji oba požreti. Spodbodel sem tadaj svojo paro in gledal, da sem pred ko je bilo mogoče na suho prišel.“

„Ko sem že blizo kraja prišel in je bilo vode še komej dvajset komolcov nad mojo glavo, se mi je zdelo, kakor če bi človeška podoba v ženski obleki pred mano na pesku ležala. Zdelo se mi je, da še živi, in ko bliže pridem, sem res vidil, da z roko miga. Prinem jo in jo prinesem dozdevno mertvo na suho. Dasiravno še takrat ljudje niso bili v oživljevanju mertvih tako izureni, kakor so zdaj, je vunder nek prebrisan apotekar čez dolgo malo iskrico življenja, ki je še v ženi ostalo, spet vpihal. Bila je žena nekega mornarja, ki se je malo pred z barko odpeljal. Po nesreči je pa v svoji zmoti drugo ženo sabo vzél. To je kmalo po čuvaju domačega miru zvedla in ker je bila terdno prepričana, da veljajo zakonske pravice tako kakor na suhim, se je vsa razkačena v čolničku za njim peljala, in je skusila, ko je na barko prišla, po kratki pridigi, ki se ne da prestaviti, svojo pravico tako krepko dokazati, da je njeni zvesti mož za dobro spoznal, par stopin nazaj se vmakniti. Žalostni nasledek tega je bilo, da je s svojo košeno desnico, ki je bila ušésim moža namenjena, morje za uho udarila, in ker je to še menj poterpežljivo bilo, kakor njeni mož, je še le na dnu morja oporo našla, ktero je iskala.“

„Lahko si mislem, kakošno hvaležnost je njeni mož za mano pošiljal, ko je po svojim

prihodu našel, da je njegova ljuba ženica, katero sem jez otel, doma čakala. Pa jes nisem bil tega kriv. Storil sem svojo dolžnost, kakor bi jo bil vsak človek storil, desiravno moram reči, da sem mu s tem slabo storil.“

Te povesti mojega očeta me je imenitna frača opomnila, ktera je potem, ko je tako dolgo pri moji redovini bila, in toliko dobrega storila, nazadnje v gobcu morskega konja se pokvarila. Jez saj se je nisem več poslužil, kakor samo takrat, ko sem, kakor sem vam že povedal, Španjoljcom celo bombo nazaj poslal in z njo dva svojih prijatlov smerti otel. Pri tej rabi se je zgodila, da potem frača za nobeno rabo več ni bila. Skorej vsa je zletela z bombo, malí kosček pa, ki mi je v roki ostal, je zdaj v naši hiši v večni spominj ohranjen.

Kmalo potem sem se v Anglio vernil. Tam se mi je kaj posebnega primerilo.

V mestu Vepink sem mogel iti, kjer so več reči v barko nakladali, ktere sem nékemu prijatlu na Nemškim namenil. Potem sem se nazaj vernil. Poldne je bilo. Strašno sem bil truden in sonce me je tako peklo, da sem v neko kanono zlezil, počivat. Komej sem v njo prišel, sem koj terdno zaspal. Bil je ravno kraljev god. Kanone so vse zjutrej nabasali in ob eni z njimi streljali. Nihče ni vedel, da sem jez v nji. Izstreljen sem bil in na drugi strani mesta priletim na dvoriše nekega kmeta na veliko kopico sena, kjer sem v omami obležal, brez da sem se zbudil. Čez tri mesce je slama v

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000289883

